

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

SAVIVALDYBĖSE ATLIKTO 2009 METŲ FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ APIBENDRINIMO ATASKAITA

2010 m. spalio 8 d. Nr. AB-5
Vilnius

Audito rezultatai apibendrinti, vykdant
valstybės kontrolieriaus pavaduotojos Nijolės Mickuvienės
2010-09-02 pavedimą Nr. P-30-6

Audito rezultatų apibendrinimą parengė:
Rita Švedienė

Audito rezultatų apibendrinimas pradėtas 2010-09-02
Audito rezultatų apibendrinimas baigtas 2010-10-08

TURINYS

Santrauka	3
Audito metodai	6
Finansinė informacija	7
Audito rezultatų apibendrinimas	10
1. Audito poveikis	10
2. Reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai	12
3. Klaidų savivaldybių ataskaitose įtaka valstybinio audito išvadoje pateiktai nuomonei	13
4. Teisės aktų pažeidimai naudojant valstybės lėšas ir patikėjimo teise valdomą valstybės turtą ir jų įtaka valstybinio audito išvadoje pateiktai nuomonei	15
4.1. Mokinio krepšeliui finansuoti skirtų lėšų naudojimas	15
4.2. Valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų lėšų naudojimas	18
4.3. Kitoms programoms ir projektams įgyvendinti skirtų lėšų naudojimas	20
4.4. Specialiųjų tikslinių dotacijų ir privatizavimo fondo lėšų, skirtų Valstybės investicijų programoje numatytiems ir kitiems projektams finansuoti, naudojimas	21
4.5. Valstybės turto, valdomo patikėjimo ir panaudos teise, naudojimas ir apskaita	23
5. Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu	25
6. Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų priimti sprendimai ir audito rezultatai perduoti teisėsaugos bei kitoms institucijoms	28
Aktualios problemos	31
7. Dėl specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti	31
7.1. Mokinio krepšelio lėšų poreikio planavimas	32
7.2. Mokinio krepšelio lėšų panaudojimas darbo užmokesčiui	36
7.2.1. Dėl priedų ir priemokų	36
7.2.2. Dėl vidutinio darbo užmokesčio	37
7.3. Dėl mokyklų tinklo pertvarkos	39
8. Dėl specialiųjų tikslinių dotacijų poreikio 2010 metams planavimo ir šių lėšų naudojimo	41
Išvados ir rekomendacijos	43
Priedai	47

SANTRAUKA

Valstybės kontrolė 2010 m. birželio mėnesį penkiolikoje Lietuvos Respublikos savivaldybių baigė 2009 metų valstybės biudžeto lėšų, skirtų savivaldybių biudžetams, ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto savivaldybių biudžetams 2009 m. skirta 2 954,6 mln. Lt specialiosios tikslinės dotacijos lėšų – lyginant su 2008 metais 329,9 mln. Lt (12,6 proc.) daugiau. Audituotiems savivaldybėms 2009 metams buvo patvirtinta 1 413,5 mln. Lt valstybės lėšų, metų pabaigoje šios savivaldybės patikėjimo teise valdė, naudojo ir disponavo 1 196, 4mln. Lt vertės valstybės turto.

Valstybės kontrolė savivaldybių vidaus kontrolės sistemą (įskaitant finansų valdymą) įvertino kaip patenkinamą (80 proc.) arba silpną (13 proc.), nes ji ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės turtas ir lėšos būtų valdomi vadovaujantis teisės aktais, o priimti sprendimai atitiktų teisėtumo ir patikimo finansų valdymo principų – ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo ir skaidrumo – laikymąsi. Tik Kupiškio rajono savivaldybės vidaus kontrolės sistema buvo įvertinta gerai.

Audituočių savivaldybių suvestinėse finansinėse ataskaitose nustatyta 8,4 mln. Lt klaidų suma ir 0,8 mln. Lt kasinių išlaidų teisingumo valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, dėl to aštuonioms audituotoms savivaldybėms buvo pareikšta sąlyginė nuomonė.

Daugelyje audituočių savivaldybių nustatyti valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto naudojimo pažeidimai: ne pagal paskirtį ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus panaudota 9,9 mln. Lt valstybės lėšų, nustatyti materialinės žalos atvejai, administracijų direktoriams neteisėtai suteikti įgaliojimai persikirstyti lėšas, teisės aktų pažeidimai pervedant kitoms savivaldybėms valstybės lėšas. Valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar pagrįstai išgyti 4,7 mln. Lt vertės statybos darbai, ir patvirtinti, ar 1,2 mln. Lt valstybės lėšų savivaldybėse panaudota pagal paskirtį ir teisėtai. Audituotos savivaldybės patikėjimo teise valdomą 1,2 mln. Lt vertės valstybės turtą neteisėtai perdavė biudžetinėms įstaigoms valdyti, naudoti ir disponuoti juo taip pat patikėjimo teise, nesant savivaldybių tarybų sprendimų savivaldybių administracijos nurašė 0,3 mln. Lt vertės turtą, neperdavė įstaigoms pagal panaudos sutartis ir perdavimo ir priėmimo aktus 0,4 mln. Lt vertės turto, valstybinę žemę naudojo ne valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti, valstybinės žemės sklypų nesuformavo ir neįregistravo Nekilnojamojo turto registre, apskaitoje neužregistravo pastatų, statinių, kompiuterinės įrangos, nepagrįstai užregistravo 0,9 mln. Lt vertės turtą, ne pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (toliau – VSAFAS) reikalavimus tvarkė turto apskaitą.

Dėl šių pažeidimų dvylikai (80 proc.) audituočių savivaldybių buvo pareikšta sąlyginė, vienai – Vilniaus miesto – neigiama nuomonė.

Valstybės kontrolė pastebėjo tendenciją, kad savivaldybių administracijos, vykdydamos investicinius projektus, tinkamai neparengė statybos darbų viešųjų pirkimų dokumentų, netaikė nustatytos pirkimų tvarkos pirkdamos papildomus darbus, neinicijavo statybos kainų perskaičiavimo, dėl to prarado galimybę sutaupyti iki 0,5 mln. Lt valstybės lėšų. Valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar įsigytos prekių, paslaugų ar darbų kainos yra pagrįstos ir ar 0,8 mln. Lt valstybės lėšos savivaldybėse panaudotos racionaliai.

Savivaldybėse nustačius reikšmingus įstatymų pažeidimus, valstybės kontrolierius ir valstybės kontrolieriaus pavaduotojas priėmė dešimt sprendimų: Alytaus rajono, Kauno miesto, Marijampolės, Klaipėdos miesto, Vilniaus rajono, Pakruojo rajono, Šiaulių miesto, Vilniaus miesto, Alytaus miesto, Kauno rajono savivaldybėms.

Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito savivaldybėse rezultatai pagal kompetenciją buvo perduoti Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai (Kauno rajono savivaldybės), Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai (Šiaulių miesto savivaldybės), Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovui Klaipėdos apskrityje (Klaipėdos miesto savivaldybės) ir Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos (Kauno miesto savivaldybės).

Valstybiniai auditoriai konstatavo, kad mokinio krepšelio lėšų perskirstymas 2009 metais neatitiko mokinio krepšelio naudojimo principų ir nepasiekė mokinio ta suma, kuri buvo nustatyta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

Nustatyta, kad audituotose savivaldybėse sutartinių mokinių skaičiaus duomenys nepatikimi. Dėl to valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar savivaldybėse švietimo įstaigoms mokinio krepšelio lėšų poreikis 2009 metams buvo planuojamas ir šios lėšos paskirstytos pagal Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką¹ (toliau – Metodika), ir nustatyti, kiek audituotoms savivaldybėms 2009 metais turėjo būti skirta specialiosios tikslinės dotacijos lėšų mokinio krepšeliui finansuoti. Be to, auditoriai pastebėjo, kad Metodikoje nenustatytas nuotoliniu būdu besimokančių sutartinių mokinių skaičiavimo koeficientas, nereglamentuota šio mokymosi tvarka ir kaip turėtų būti apskaičiuojamas sveikatos priežiūros įstaigose besimokančių mokinių skaičius.

Savivaldybėse pagal ugdymo programas sukomplektuotas mokyklų klasėse mokinių skaičiaus vidurkis nustatomas nesivadovaujant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu² patvirtintu Bendrojo lavinimo, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašu (toliau – Kriterijų sąrašas). Nesant tinkamai sukomplektuotų klasių, kai

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-27 nutarimas Nr. 785 (su vėlesniais pakeitimais).

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-06-14 nutarimas Nr. 746 (2009-08-26 nutarimo Nr.903 redakcija), Kriterijų sąrašo 6.17.1–6.17.4 p.

kuriose mokyklose vienam pedagogui tenka mažas mokinių skaičius, todėl mokinio krepšelio lėšos naudojamos netolygiai ir neracionaliai.

Savivaldybės specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas sutaupo ir perskirsto savivaldybių biudžetu reikmėms finansuoti, nes kasmet planuojamas didesnis negu realus specialiųjų tikslinių dotacijų poreikis ir papildomai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais skiriamos lėšos.

Savivaldybėms dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo ir audito metu nustatytų klaidų buvo pateiktos 136 rekomendacijos, kurių 65 proc. buvo įgyvendintos valstybinio audito metu: pažeidžiant teisės aktus, ne pagal paskirtį panaudotos 1,1 mln. Lt valstybės lėšos grąžintos į valstybės biudžetą, apskaitoje užregistruotas 4, 1 mln. Lt vertės patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, Valstybės kontrolei pateikti priemonių planai ir numatyti terminai rekomendacijoms įgyvendinti.

Valstybės kontrolė šioje ataskaitoje pateikė rekomendacijas, kurių tikslas – užtikrinti, kad specialiųjų tikslinių dotacijų lėšos būtų naudojamos racionaliai, ekonomiškai ir pagal nustatytą paskirtį.

Švietimo ir mokslo ministerijai pateiktos rekomendacijos:

- užtikrinti savivaldybių mokinių duomenų bazėse kaupiamų duomenų apie sutartinių mokinių skaičių patikimumą, tikslumą, informatyvumą ir palyginamumą su Švietimo informacinių technologijų centro Centrinės mokinių duomenų bazės duomenimis bei racionalų, atitinkantį Metodikos nuostatas, mokinio krepšelio lėšų planavimą.

- siekiant supaprastinti pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio reglamentavimą, spręsti klausimą dėl galimybės Švietimo įstaigų pedagoginių darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos apraše³ (toliau – Aprašas) atsisakyti pedagoginiams darbuotojams papildomų valandų už atliekamus papildomus darbus tarifavimo ir palikti įstaigų vadovams teisę už šiuos darbus nustatyti darbuotojams priedus ir priemokas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Finansų ministerijai pateikta rekomendacija:

- siekiant racionaliai ir ekonomiškai naudoti specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas ir atsižvelgiant į Valstybės kontrolės kasmet nustatomus faktus, kai savivaldybėms skirtos valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų lėšos yra nepanaudojamos pagal jų tiesioginę paskirtį, rengiant atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetu finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, jį papildyti nuostata, nustatančia savivaldybėms pareigą specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas, nepanaudotas pagal jų tiesioginę paskirtį, grąžinti į valstybės biudžetą.

Švietimo ir mokslo ministerija ir Finansų ministerija numatė rekomendacijų įgyvendinimo priemones, kurios pateiktos šios ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimo plane (žr. ataskaitos 5 priedą).

³ Švietimo ir mokslo ministro 2008-12-30 įsakymas Nr. ISAK-3545 ir 2009-08-21 įsakymas Nr. ISAK-173.

AUDITO METODAI

Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito savivaldybėse metu vertinome: valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų 2010 metams poreikio planavimą teisėtumo požiūriu, specialiųjų tikslinių dotacijų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir (ar) kitų ataskaitų 2009 metų duomenis; valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą; valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą jais ekonomiškumo ir viešojo intereso gynimo požiūriais.

Valstybinis auditas buvo atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus⁴. Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad savivaldybių finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškreipimų, o valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Siekiant gauti įrodymus, reikalingus audito tikslams pasiekti, kiekvienoje savivaldybėje atliktas veiklos, apskaitos, vidaus kontrolės sistemų tyrimas, nustatyta reikšmingo iškreipimo rizika ir svarbiausios audito sritys, savarankiškos audito procedūros atliktos pagal sudarytas programas ir Valstybės kontrolės 2009 metų valstybinio audito programoje⁵ numatytose sisteminių tyrimų srityse.

Dėl skirtingų audito tikslų bei sričių ir dėl to, kad nesutapo audituojamas laikotarpis, Valstybės kontrolės auditoriai neturėjo galimybės pasinaudoti savivaldybių kontrolieriaus tarnybų ir savivaldybių administracijų vidaus auditorių atliktu darbu.

Atlikdami valstybinį auditą vertinome savivaldybių ataskaitų⁶ duomenis, o Vilniaus miesto savivaldybėje, kuri 2009 metų ataskaitų rinkinius⁷ rengė pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą, vertinome ūkinių operacijų registravimą apskaitoje pagal VSAFAS standartų reikalavimus.

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2009-02-06 įsakymas Nr. V-30 „Dėl 2009 m. valstybinio audito programos vykdymo“ (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais). Sistemines tyrimų sritys: išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti ir išlaidų Valstybės investicijų programos projektams efektyvumo ir teisėtumo vertinimas.

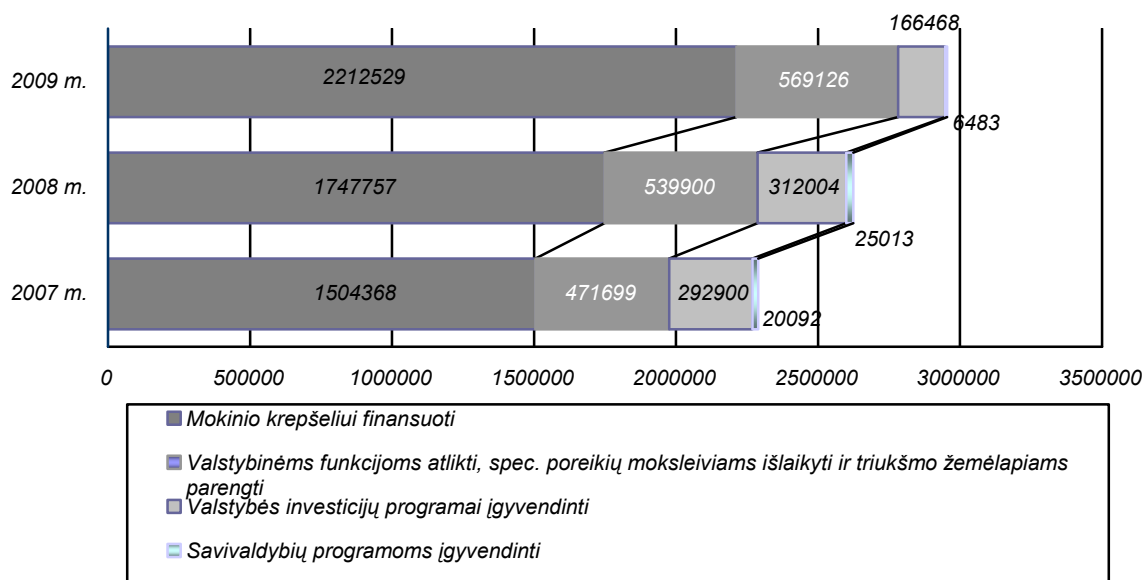
⁶ 2009 m. Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus ataskaita (forma Nr. B-11-metinė) 5, 6, 7, 11, 12, 13 skiltys; biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo ataskaita (forma Nr. B-13-metinė), biudžeto išlaidų plano valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti ataskaitų (forma Nr. B-14-metinė), biudžeto išlaidų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti įvykdymo ataskaita (forma Nr. B-15-metinė) ir privatizavimo fondo lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti ataskaita (forma Nr. 2-metinė).

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-12-09 įsakymas Nr. 1K-429 (2009-05-19 įsakymo Nr. 1K-166 redakcija) „Dėl viešojo sektoriaus subjektų, kurie 2009 metų ataskaitų rinkinius rengia pagal viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą, sąrašo patvirtinimo“.

FINANSINĖ INFORMACIJA

Lietuvos Respublikos Seimas įstatymu⁸ savivaldybių biudžetams 2009 metams patvirtino iš viso 2 954 606 tūkst. Lt arba 329 932 tūkst. Lt (12,6 proc.) specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų daugiau negu 2008 metais ir 665 547 tūkst. Lt (22,5 proc.) daugiau negu 2007 metais. Pastarųjų trejų metų dinamika rodo, kad savivaldybių biudžetams skiriamos specialiųjų tikslinių dotacijų lėšos kasmet didėja: lyginant su 2007, savivaldybėms 2009 metais buvo skirta 708 161 tūkst. Lt, arba 47 proc., daugiau mokinio krepšelio lėšų (žr. 1 pav.).

1 pav. Lietuvos Respublikos savivaldybėms 2007–2009 metais skirtos specialiosios tikslinės dotacijos, tūkst. Lt

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad savivaldybėms valstybės lėšos skiriamos ne tik atitinkamų metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu – dalį savivaldybių vykdomų programų ir investicijų projektų finansuoja ministerijos, vykdydamos atitinkamos valdymo srities programas, be to, šiems projektams įgyvendinti savivaldybėms yra skiriamos privatizavimo fondo lėšos.

⁸ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 2 str. 2 d. (4 ir 5 priedėliai).

Pavyzdys dėl savivaldybėms ilgalaikiam turtui įsigyti ir investicijų projektams vykdyti skiriamų lėšų

Ministerijos/valstybės institucijos, vykdydamos atitinkamos valdymo srities programas, kasmet dalį valstybės biudžeto lėšų numato skirti savivaldybėms įvairiems projektams, tarp jų ir investiciniams, įgyvendinti, pavyzdžiui:

Švietimo ir mokslo ministerija, kuriai pagal Švietimo įstatymą⁹ suteikta teisė švietimo srityje rengti vienerių metų ir ilgalaikes investicines programas, įgyvendina Mokyklų aprūpinimo geltonaisiais autobusais programą (2009–2012 m., rengia automobilių viešųjų pirkimų konkursus, paskirsto ir perduoda juos savivaldybėms). Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹⁰ šiai programai įgyvendinti skirta 7 000 tūkst. Lt (ministerijos 2010 m. veiklos ataskaitoje¹¹ nurodyta 5 000 tūkst. Lt). Ministerijai skirtos 850 tūkst. Lt valstybės investicijų programos lėšos Vilniaus rajono savivaldybės „Ryto“ gimnazijos priestato statybai. Be to, ministerija, vykdydama švietimo įstaigų modernizavimo programas ir projektus¹², 2010 metų veiklos ataskaitoje numato sudaryti sutartis su savivaldybėmis ir skirti 35 301 tūkst. Lt lėšų investiciniams projektams naujų švietimo įstaigų pastatų statybai ir senųjų remontui (programa „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas“, kodas 11.01).

Valstybės kontrolė penkiolikoje savivaldybių atliko 2009 metais įstatymu¹³, įskaitant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus¹⁴, ir iš privatizavimo fondo¹⁵ joms skirtų **1 413 486,6 tūkst. Lt valstybės lėšų**, iš jų **1 373 381,7 tūkst. Lt specialiųjų tikslinių dotacijų** (46,5 proc. įstatymu skirtų visoms Lietuvos Respublikos savivaldybėms) valstybinį finansinį auditą (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. 2009 m. savivaldybėse audituotos valstybės lėšos, tūkst. Lt

Audituotos valstybės lėšos	Savivaldybėms patvirtinta	Valstybės lėšų savivaldybėse panaudojimas				Gražinta nepanaudotų
		Gauta	Panaudota	Persikirstyta		
				suma	proc.	
1		2	3	4	5	6
Specialiosios tikslinės dotacijos:	1 373 381,7	1372296,1	1317884,3	48642,8	3,5	5581,7
Mokinio krepšeliui finansuoti	1107277,0	1107245,2	1063393,6	43062,7	3,9	601,6
Valstybinėms funkcijoms atlikti ir kitoms funkcijoms bei programoms finansuoti	205114,7	205114,7	194554,5	5580,1	2,7	4980,1
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	60 990,0	59936,2	59936,2	-	-	-
Kitos valstybės lėšos:	40247,4	40233,1	37142,7	-	-	2231,4
Kompensacijoms už šildymą, socialinei pašalpai ir paramai mokiniams	35 747,4	35747,4	32657,0	-	-	2231,4
Investicijų projektams finansuoti (privatizavimo fondo lėšos)	4 500,0	4485,7	4485,7	-	-	-
Valstybės lėšos, iš viso	1 413 486,6	1412529,2	1355027,0	48642,8	3,4	7813,1

Šaltinis – Valstybės kontrolė

⁹ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991-06-25 Nr. I-1489 (2003-06-17 įstatymo Nr. IX-1630 redakcija) 68 str.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-21 nutarimas Nr.51 „Dėl valstybės investicijų 2009-2011 metų programoje numatytų 2009 metams kapitalo investicijų paskirstymo“ (su vėlesniais pakeitimais).

¹¹ http://www.smm.lt/veikla/docs/ataskaitos/SMM%202010%20m%20darbo%20planas_2010-07-07.pdf, 12 psl.

¹² Ten pat, 12 ir 13 psl.

¹³ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 4 ir 5 priedėliai.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-08-19 nutarimas Nr. 863, 2009-10-28 nutarimas Nr. 1383.

Audituotos savivaldybės 2009 metų pradžioje patikėjimo teise valdė, naudojo ir disponavo 1 169 803,9 tūkst. Lt, 2009 metų pabaigoje – **1 196 401,9 tūkst. Lt** vertės valstybės turtu (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės turto pokytis 2009 m.

Eil. Nr.	Savivaldybė	Savivaldybių patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, tūkst. Lt			
		2009 m. pradžia	2009 m. užregistruota	2009 m. išregistruota	2009 m. pabaiga
1	2	3	4	5	6
1.	Alytaus miesto	2 326,4	813,4	15,1	3 124,7
2.	Alytaus rajono	110 292,5	1 900,4	404,9	111 788,0
3.	Jonavos rajono	30 665,5	1 224,2	133,9	31 755,8
4.	Kauno miesto	43 238,5	9 020,7	4 439,6	47 819,6
5.	Kauno rajono	164 276,6	1 576,1	984,9	164 867,8
6.	Klaipėdos miesto	19 370,9	5 633,2	–	25 004,1
7.	Klaipėdos rajono	95 054,6	–	1 228,7	93 825,9
8.	Kupiškio rajono	97 942,0	1 678,0	–	99 620,0
9.	Marijampolės	51 055,3	803,7	85,8	51 773,2
10.	Pakruojo rajono	121 001,7	1 000,3	167,2	121 834,8
11.	Panevėžio rajono	205 815,5	4 406,0	781,9	209 439,6
12.	Šakių rajono	92 536,0	422,6	59,5	92 899,1
13.	Šiaulių miesto	6 253,5	910,7	-	7 164,2
14.	Vilniaus miesto	6 881,1	3 441,1	11,3	10 310,9
15.	Vilniaus rajono	123 093,8	2 096,1	15,7	125 174,2
Viso:		1 169 803,9	34 926,5	8 328,5	1 196 401,9
Šaltinis – Valstybės kontrolė					

Pažymėtina, kad po auditorių pastebėjimų savivaldybių administracijos apskaitoje užregistravo 4 103,2 tūkst. Lt vertės patikėjimo teise valdomą valstybės turtą.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-05-27 nutarimas Nr. 521.

AUDITO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

1. Audito poveikis

Valstybiniai auditoriai savivaldybėms pateikė 136 rekomendacijas, iš kurių:

- 60 dėl vidaus kontrolės (ir finansų valdymo) sistemos tobulinimo;
- 32 dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir kitų nustatytų trūkumų;
- 24 dėl nustatytų klaidų buhalterinėje apskaitoje ir finansinėse ataskaitose;
- 20 dėl kitų nustatytų trūkumų, naudojant valstybės lėšas ir turtą.

Audito metu savivaldybės įgyvendino 89 (65 proc.) rekomendacijas, likusioms numatyti įgyvendinimo terminai. Valstybės kontrolė pažymi, kad visas audito metu pateiktas rekomendacijas įgyvendino Alytaus miesto, Kupiškio, Šakių ir Jonavos rajonų savivaldybės.

Savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovai, įgyvendindami audito metu pateiktas rekomendacijas, įdiegė priemones, skirtas ne tik tobulinti vidaus kontrolės sistemą ir finansų valdymą, bet ir laiku nustatyti ir ištaisyti klaidas, sumažinti jų atsiradimo tikimybę (žr. valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo pavyzdžius).

Pavyzdžiai. Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimas.

Savivaldybių tarybos priėmė sprendimus dėl biudžeto tikslinimo, valstybės turto naudojimo, patvirtino arba papildė tvarkas, reglamentuojančias valstybės lėšų planavimą, skirstymą ir panaudojimą (Alytaus, Klaipėdos ir Vilniaus miestų, Alytaus, Jonavos, Panevėžio, Kupiškio, Šakių, Pakruojo rajonų savivaldybės).

Administracijų direktoriai, atsižvelgdami į administracijose įvykusius struktūrinius pokyčius, patvirtino priemonių planus dėl rekomendacijų įgyvendinimo, papildomas vidaus kontrolės procedūras, pavedė vidaus audito tarnyboms atlikti statybos rangos sutarčių vykdymo auditą, atsakingi darbuotojai patikslino valstybės lėšų poreikio duomenis, ištaisė apskaitoje ir 2009 m. ketvirtinėse finansinėse ataskaitose nurodytas klaidas, užregistravo apskaitoje patikėjimo teise valdomą valstybės turtą (Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus miestų, Kupiškio ir Jonavos rajono savivaldybės).

Savivaldybių asignavimų valdytojai ir biudžetinių įstaigų vadovai (ugdymo įstaigų, priešgaisrinių tarnybų) audito metu patikslino valstybės lėšų programų sąmatas, ėmėsi priemonių nustatytiems pažeidimams šalinti ir atlyginti materialinę žalą; vyriausieji finansininkai iki finansinės atskaitomybės sudarymo ištaisė nurodytas apskaitos klaidas (Vilniaus ir Klaipėdos miestų, Kupiškio ir Šakių rajono savivaldybių ugdymo įstaigos).

Valstybės kontrolė pažymi, kad, siekiant pašalinti audito metu nustatytus pažeidimus, iki finansinių 2009 metų pabaigos dalis savivaldybių tarybų priėmė sprendimus dėl biudžeto tikslinimo, o savivaldybių administracijų ir įstaigų vyriausieji finansininkai ištaisė nurodytas apskaitos klaidas. Audito metu, pažeidžiant teisės aktus, ne pagal paskirtį panaudotos **50,9 tūkst. Lt** valstybės lėšos iki biudžetinių metų pabaigos buvo atstatytos, **1 045,3 tūkst. Lt** – gražintos į valstybės biudžetą, apskaitoje užregistruotas **4 103,2 tūkst. Lt** vertės patikėjimo teise valdomas valstybės turtas (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Atstатыtos ir grąžintos į valstybės biudžetą lėšos, užregistruotas valstybės turtas,
tūkst. Lt

Eil. Nr.	Savivaldybė	Iki biudžetinių metų pabaigos atstатыtos valstybės lėšos	Į valstybės biudžetą pervestos lėšos	Užregistruotas patikėjimo teise valdomas valstybės turtas
1.	Vilniaus miesto	-	-	-
2.	Vilniaus rajono	9,5	15,1	-
3.	Klaipėdos miesto	1,2	0,3	4084,9
4.	Klaipėdos rajono	0,2	-	18,2
5.	Kauno miesto	-	8,4	-
6.	Kauno rajono	-	12,1	-
7.	Jonavos rajono	-	-	-
8.	Marijampolės	-	859,0	0,1
9.	Alytaus miesto	-	86,3	-
10.	Alytaus rajono	-	56,6	-
11.	Šakių rajono	-	1,1	-
12.	Panevėžio rajono	-	1,0	-
13.	Šiaulių miesto	20,9	5,4	-
14.	Kupiškio rajono	3,9	-	-
15.	Pakruojo rajono	15,2	-	-
	Iš viso	50,9	1 045,3	4103,2

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybės kontrolė pažymi, kad 2009 metais tik Kupiškio rajono savivaldybei valstybiniai auditoriai neturėjo reikšmingų pastabų dėl finansinių ataskaitų parengimo pagal tai reglamentuojančius teisės aktus ir dėl valstybės lėšų bei turto valdymo teisėtumo.

Palyginus ankstesnių laikotarpių valstybinio audito rezultatus, stebima pažanga Kauno rajono savivaldybės administracijos valstybės lėšų apskaitos sistemoje, nes auditoriai neturėjo reikšmingų pastabų dėl 2009 m. finansinių ataskaitų parengimo. Padėtis nepasikeitė arba blogesni rezultatai šiais metais stebimi Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Alytaus miestų, Klaipėdos, Panevėžio ir Vilniaus rajonų savivaldybėse, kurių vadovai turėtų imtis neatidėliotinių priemonių, siekiant valstybės turtą ir lėšas valdyti teisėtai ir tik įstatymų nustatytiems tikslams įgyvendinti.

Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį, kad dalis savivaldybių apskaitoje ir finansinėse ataskaitose nustatytas klaidas ir neatitikimus ištaisė audito metu, todėl 47 proc. (7 iš 15 audituotų) jų buvo pareikšta besąlyginė nuomonė apie finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą pagal tai reglamentuojančius teisės aktus. Tokių savivaldybių 2008 metais buvo 70 proc. (16 iš 23 audituotų).

Sąlyginė nuomonė apie finansinių ataskaitų parengimą buvo pareikšta aštuonioms (53 proc.) savivaldybėms, apie patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir lėšų valdymą, naudojimą ir disponavimą jais, jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams – dvylikai (80 proc.), neigiama – vienai (Vilniaus miesto) savivaldybei. Atkreiptinas dėmesys, kad šiai savivaldybei valstybiniai auditoriai neigiamą nuomonę pareiškia antrus metus iš eilės (žr. ataskaitos 3 priedą).

Pagrindinė sąlyginės ir neigiamos nuomonės apie valstybės turto ir lėšų valdymą priežastis – savivaldybėse nustatyti Viešųjų pirkimų ir Valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymų pažeidimai, valstybės lėšos panaudotos ne pagal paskirtį arba pažeidžiant teisės aktų reikalavimus (žr. ataskaitos 4 ir 5 dalis).

2. Reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai

Valstybės kontrolė pažymi, kad tik vienoje iš penkiolikos audituotų savivaldybių administracijų vidaus kontrolės (įskaitant finansų valdymą) sistema buvo įvertinta gerai, dvylikoje (80 proc.) įvertinta patenkinamai, dviejose (13 proc.) – silpnai (žr. 5 lentelę).

4 lentelė. Vidaus kontrolės sistemos vertinimas

Eil. Nr.	Savivaldybė	Prieš tai buvusio vidaus kontrolės vertinimo data	Vertinimas	2009 m. vertinimas
1.	Vilniaus miesto	2008	silpna	silpna
2.	Vilniaus rajono	2006	patenkinama	patenkinama
3.	Klaipėdos miesto	2008	patenkinama	patenkinama
4.	Klaipėdos rajono	2007	patenkinama	patenkinama
5.	Alytaus miesto	2006	gera	patenkinama
6.	Kauno miesto	2008	silpna	silpna
7.	Alytaus rajono	2007	patenkinama	patenkinama
8.	Jonavos rajono	2007	patenkinama	patenkinama
9.	Kauno rajono	2008	patenkinama	patenkinama
10.	Marijampolės	2008	patenkinama	patenkinama
11.	Šakių rajono	2006	gera	patenkinama
12.	Šiaulių miesto	2006	patenkinama	patenkinama
13.	Pakruojo rajono	2007	patenkinama	patenkinama
14.	Kupiškio rajono	2007	gera	gera
15.	Panevėžio rajono	2008	patenkinama	patenkinama

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Pagrindiniai vidaus kontrolės sistemos trūkumai kasmet nustatomi aukščiausiojo lygio valdymo grandyje. Įvertinus savivaldybių administracijų vadovų nustatytas vidaus kontrolės (įskaitant finansų valdymo) procedūras, galima teigti, kad jos ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės turtas ir lėšos būtų valdomi vadovaujantis teisės aktais, o priimti sprendimai atitiktų teisėtumo ir patikimo finansų valdymo principų – ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo ir skaidrumo – laikymąsi¹⁶.

Valstybės kontrolė atkreipė savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovų dėmesį, kad pagal Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą¹⁷ viešojo juridinio asmens vadovas yra atsakingas už

¹⁶ Savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų ataskaita (http://www.vkontrolė.lt/auditas_ataskaitos.php?tipas=f&metai=2009)

¹⁷ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2002-12-10 Nr. IX-1253, 10 str. 1 ir 3 p.

efektyvios vidaus kontrolės, įskaitant finansų kontrolę, sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą, jis užtikrina, kad kuriant vidaus kontrolę viešajame juridiniame asmenyje būtų atsižvelgta į teisės aktų, viešojo juridinio asmens strateginių planų, procedūrų, darbo reglamentų (vidaus darbo tvarkos taisyklių), sutarčių laikymąsi, veiklos ir finansinės informacijos patikimumą, veiklos veiksmingumą. Be to, pagal minėto įstatymo¹⁸ ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklių nuostatas¹⁹ už išankstinę finansų kontrolę atsako viešojo juridinio asmens vyriausiasis buhalteris: įstaigų vyriausieji buhalteriai, vykdydami išankstinę finansų kontrolę, privalo nustatyti, ar ūkinės operacijos yra teisėtos ir ar galima jas atlikti. Valstybiniai auditoriai rekomendavo savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovams neatidėliotinai spręsti vidaus kontrolės sistemos tobulinimo klausimus.

3. Klaidų savivaldybių ataskaitose įtaka valstybinio audito išvadoje pateiktai nuomonei

Valstybės kontrolė pažymi, kad pagrindinės klaidos savivaldybių 2009 metų ataskaitose buvo nustatytos dėl teisės aktų pažeidimų ne pagal paskirtį panaudojus specialiujų tikslinių dotacijų lėšas ir jas apskaitant, netinkamai taikius Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos²⁰ ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių²¹ nuostatas.

Audituotų savivaldybių ataskaitose nustatyta **8 386,2 tūkst. Lt** klaidų suma, o **850,6 tūkst. Lt** kasinių išlaidų teisingumo valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, dėl to aštuonioms audituotoms savivaldybėms buvo pareikšta sąlyginė nuomonė.

- Privatizavimo fondo Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 2) nurodytos **310,6 tūkst. Lt** didesnės ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir įsigijimo ir ta pačia suma mažesnės ilgalaikio materialiojo turto einamojo remonto kasinės išlaidos, nes klaidingai nurodytos lėšos, panaudotos atliktiems remonto darbams apmokėti Vilniaus miesto savivaldybėje.

- Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. B-11-metinė) klaidingai nurodytos **462,6 tūkst. Lt** didesnės kasinės išlaidos Vilniaus rajono savivaldybėje, nes šios pavedimų lėšos buvo gautos iš Švietimo ir mokslo ministerijos pagal lėšų panaudojimo sutartį Vilniaus rajono Rudaminos „Ryto“ gimnazijos ir Sužionių vidurinės mokyklos pastatų rekonstrukcijai.

- Biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitose (formose Nr. B-13- metinė) klaidingai nurodytos **6 893,0 tūkst. Lt** kasinės išlaidos.

¹⁸ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2002-12-10 Nr. IX-1253, 4 str. 6 d. 3 p.

¹⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-05-25 įsakymu Nr. 1K-170 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklės, 20 ir 20.6 p.

²⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

Klaidų pavyzdžiai

Klaidingai nurodytos išlaidos mokinio krepšeliui finansuoti:

- 4 587,5 tūkst. Lt didesnės mokinio krepšelio lėšų kasinės išlaidos, nes savivaldybių švietimo įstaigos šias lėšas panaudojo ne pagal paskirtį – pažeisdamos Švietimo įstatymą²² ir Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką²³ – kitoms švietimo reikmėms finansuoti, o padarytas išlaidas nurodė finansinėje mokinio krepšelio lėšų ataskaitoje (2321,1 tūkst. Lt Šiaulių miesto, 2256,7 tūkst. Lt Vilniaus miesto, 5,2 tūkst. Lt Vilniaus rajono, 4,5 tūkst. Lt Klaipėdos miesto savivaldybėse);
- 2 256,8 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio ir ta pačia suma mažesnės darbdavių socialinės paramos kasinės išlaidos dėl netinkamai taikytų Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos²⁴ nuostatų darbo užmokesčiui skirtus asignavimus panaudojus darbdavių socialinės paramos išlaidoms apmokėti (1 984,5 tūkst. Lt Vilniaus miesto, 98,7 tūkst. Lt Klaipėdos rajono, 91,5 tūkst. Lt Šiaulių miesto, 68,8 tūkst. Lt Klaipėdos miesto, 13,3 tūkst. Lt Panevėžio rajono savivaldybėse);
- 7,0 tūkst. Lt didesnės kitų prekių ir šia suma mažesnės spaudinių įsigijimo kasinės išlaidos Panevėžio rajono savivaldybėje, nes švietimo įstaiga nesivadovavo Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

- Biudžeto išlaidų plano valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. B-14-metinė) reikšmingų klaidų nenustatyta.
- Biudžeto išlaidų valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti įvykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitose (formose Nr. B-15-metinė) klaidingai nurodytos **720,0 tūkst. Lt** ir negalėjome patvirtinti **850,6 tūkst. Lt** kasinių išlaidų teisingumo.

Klaidų pavyzdžiai

Klaidingai nurodytos išlaidos valstybinėms funkcijoms atlikti:

- 464,1 tūkst. Lt socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo administravimo kasinių išlaidų tikslumo ir teisingumo negalėjome patvirtinti, nes šių išlaidų ir kompensacijų (būsto šildymo, šaltam bei nuotekoms ir karštam vandeniui išlaidų) skaičiavimo ir mokėjimo administravimo išlaidų apskaita, pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimus, buvo tvarkoma bendrai Kauno miesto savivaldybėje;
- 428,9 tūkst. Lt didesnės socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo ir 257,7 tūkst. Lt mažesnės kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo, 171,2 tūkst. Lt didesnės socialinių išmokų skaičiavimo ir mokėjimo ir 0,6 tūkst. Lt mažesnės socialinių paslaugų teikimo kasinės išlaidos, nes suvestinėje ataskaitoje nurodyti duomenys neatitinka apskaitos registruose užregistruotų kasinių išlaidų Vilniaus miesto savivaldybėje;
- 386,5 tūkst. Lt socialinių paslaugų teikimo kasinių išlaidų tikslumo ir teisingumo negalėjome patvirtinti Vilniaus miesto savivaldybėje, nes pensionuose, pažeidžiant Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodiką, nuo 2009 m. liepos 31 d. neskaiciuojamas skirtumas tarp socialinės globos kainos ir asmens mokėjimo už socialines paslaugas, o pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimus, apskaitos registruose atskirai netvarkytos šios dotacijos kasinės išlaidos;
- 148,5 tūkst. Lt didesnės kitų paslaugų ir ta pačia suma mažesnės ilgalaikio materialiojo turto einamojo remonto melioracijos ir hidrotechnikos įrenginių eksploatavimo, dirvų kalkinimo organizavimo funkcijos kasinės išlaidos Šakių rajono savivaldybėje;
- 139,6 tūkst. Lt neteisingos kasinės išlaidos pagal valstybines funkcijas Kauno miesto savivaldybėje;
- 2,4 tūkst. Lt didesnės valstybinės socialinės globos teikimo asmenims su sunkia negalia užtikrinimo funkcijos kasinės išlaidos Vilniaus miesto savivaldybėje, nes šios lėšos buvo panaudotos ne pagal paskirtį.

Tai, kas išdėstyta, turėjo įtakos valstybinių auditorių nuomonei:

- *sąlyginė nuomonė* apie finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą ir ataskaitų

²¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės.

²² Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991-06-25 Nr. I-1489 (2004-07-15 įstatymo Nr. X-2398 ir 2004-06-22 įstatymo Nr. IX-2292 redakcijos), 2 str. 13 d. ir 69 str. 3 d.

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-27 nutarimu Nr. 785 (2008-12-24 nutarimo Nr. 1343 redakcija) patvirtinta Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodika, 26 p.

parengimą, pareikšta aštuonioms, arba 53 proc. (2008 m. – 30 proc.) audituotų savivaldybių: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių miestų, Vilniaus, Klaipėdos, Šakių ir Panevėžio rajonų;

– *besąlyginė nuomonė* pareikšta apie septynių, arba 47 proc. (2008 m. – 70 proc.) audituotų savivaldybių finansines ataskaitas.

Valstybiniai auditoriai atkreipė dėmesį, kad Klaipėdos miesto savivaldybės administracija nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes nepagrįstai užregistravo investicijų projekto faktines išlaidas ir apskaitos registruose neužregistravo 440,2 tūkst. Lt debetinio įsiskolinimo 2009 metų pabaigoje.

4. Teisės aktų pažeidimai naudojant valstybės lėšas ir patikėjimo teise valdomą valstybės turtą ir jų įtaka valstybinio audito išvadoje pateiktai nuomonei

4.1. Mokinio krepšeliui finansuoti skirtų lėšų naudojimas

Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį, kad audituotose savivaldybėse dalis valstybės lėšų, skirtų mokinio krepšeliui finansuoti, buvo panaudota ne pagal paskirtį, neteisėtai ir nesilaikant finansinės drausmės. Dėl šių pažeidimų dvylikai (80 proc.) audituotų savivaldybių buvo pareikšta sąlyginė, vienai – Vilniaus miesto savivaldybei – neigiama nuomonė. Daugiausiai mokinio krepšelio lėšų, iš viso 5 929,9 tūkst. Lt, ne pagal paskirtį panaudojo trijų savivaldybių – Vilniaus rajono, Šiaulių ir Vilniaus miestų – biudžetinės įstaigos. Auditoriai neturėjo pastabų dviem savivaldybėms: Kupiškio ir Šakių rajonų.

▪ Ne pagal paskirtį ir pažeidžiant Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikos nuostatas²⁵ panaudotos **5 992,7 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšos**, iš jų:

- ▶ 2 365, 8 tūkst. Lt Šiaulių miesto savivaldybės 25 švietimo įstaigose;

Šiaulių miesto savivaldybės švietimo įstaigose nustatyti pažeidimai

Audito metu nustatyta, kad 1 781 498,04 Lt mokinio krepšelio lėšų ne pagal paskirtį, ūkio išlaidoms apmokėti, buvo panaudota Šiaulių miesto savivaldybės biudžetinėse įstaigose: Lieporių, „Saulėtekio“, Juliaus Janonio, VšĮ Šiaulių universiteto ir Romuvos gimnazijose, Dainų vidurinėje mokykloje, Simono Daukanto vidurinėje mokykloje, Gegužių vidurinėje mokykloje, Gytarių vidurinėje mokykloje, Vijolių vidurinėje mokykloje, Stasio Šalkauskio vidurinėje mokykloje, Šiaulių suaugusiųjų vidurinėje mokykloje, Dubijos pagrindinėje mokykloje, Juventos pagrindinėje mokykloje, Sandoros pagrindinėje mokykloje, Medelyno pagrindinėje mokykloje, Ragainės pagrindinėje mokykloje, Rėkyvos pagrindinėje mokykloje, Romuvos pagrindinėje mokykloje, Jaunimo pagrindinėje mokykloje, Lieporių pradinėje mokykloje, lopšelyje-darželyje „Eglutė“, Šiaulių specialiojo ugdymo centre.

Šiaulių miesto Didždvario gimnazija iš viso ne pagal paskirtį panaudojo 581 164,60 Lt mokinio

²⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, 2.1.1. p.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-27 nutarimas Nr. 785 (2002-12-11 nutarimo Nr. 1947 redakcija).

krepselio lėšų. Šios lėšos buvo panaudotos už autorines paslaugas (79 176,61 Lt), konsultacines paslaugas Švedijos piliečiui (196 646,56 Lt), pareigybių, kurios patvirtintame įsakymu²⁶, sąraše nenumatytos darbo užmokesčiui apmokėti. Be to, Didždvario gimnazijos direktorius neteisėtai iš mokinio krepselio lėšų sau išmokėjo 935,68 Lt darbo užmokesčio, nuo kurio buvo apskaičiuotos 289,87 Lt socialinio draudimo įmokos. Dėl to gimnazijai padaryta iš viso 1 225,55 Lt turtinė žala.

Šiaulių miesto Jovaro pagrindinės mokyklos direktorius 3 143,52 Lt mokinio krepselio lėšų panaudojo ne pagal tikslinę paskirtį, o darbams, nesusijusiems su ugdymo proceso įgyvendinimu, apmokėti.

- ▶ 2 256,7 tūkst. Lt Vilniaus miesto savivaldybės biudžetinėse įstaigose (mokyklų techninio personalo darbuotojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms, pramoginių renginių lankymui, su mokytojų kvalifikacijos tobulinimu nesusijusiems mokymams, pratybų sąsiuviniais įsigyti);
 - ▶ 1 307,4 tūkst. Lt Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriuje ir švietimo įstaigose (pažeidžiant Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo²⁷ nuostatas, ūkio išlaidoms apmokėti, pedagogų darbo užmokesčiui, nesusijusiam su ugdymo planų įgyvendinimu);
 - ▶ 56,6 tūkst. Lt Alytaus rajono savivaldybės švietimo įstaigose (ne pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčiui apmokėti);
 - ▶ 4,5 tūkst. Lt Klaipėdos miesto savivaldybės švietimo įstaigoje (apmokėjus pagal su pedagogais neteisėtai sudarytas autorines sutartis);
 - ▶ 1,7 tūkst. Lt Pakruojo rajono savivaldybės švietimo įstaigoje (ne pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčiui).
 - Įstaigoms padaryta **16,2 tūkst. Lt materialinė žala**, nes mokinio krepselio lėšos, skirtos darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms, buvo panaudotos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus.

Nustatytos žalos pavyzdžiai

Vilniaus miesto savivaldybės penkiose švietimo įstaigose (pedagogams ir bibliotekininkui išmokėjus neteisėtai apskaičiuotą 12,8 tūkst. Lt darbo užmokesčių);

Šiaulių miesto savivaldybės švietimo įstaigoje (neteisėtai direktoriui pasiskyrus ir išmokėjus 1,2 tūkst. Lt darbo užmokesčių).

Panevėžio rajono savivaldybės trijose švietimo įstaigose (darbuotojams 1,2 tūkst. Lt atlyginimas buvo nustatytas ir išmokėtas pažeidžiant Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašus²⁸, savivaldybės tarybos sprendimą²⁹, administracijos direktoriaus įsakymus³⁰);

Pakruojo rajono savivaldybės švietimo įstaigoje (darbuotojui, pažeidžiant Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašus³¹, buvo neteisėtai tarifikuojamos valandos ir išmokėtas 1,0 tūkst. Lt darbo užmokesčių).

²⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003-10-09 įsakymas Nr. ĮSAK-1407 (2007-12-20 įsakymo Nr. ISAK-2529 redakcija).

²⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-01-04 įsakymu Nr. ISAK-2 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintas Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašas, 75 p.

²⁸ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymai: 2008-12-30 Nr. ISAK-3545, 2009-08-21 Nr. ISAK-1736.

²⁹ Savivaldybės tarybos 2006-01-29 sprendimas Nr. T-14 „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės švietimo įstaigų vadovų tarnybinių atlyginimų koeficientų ir priedų prie tarnybinių atlyginimų patvirtinimo“.

³⁰ „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės švietimo įstaigų vadovų tarnybinių atlyginimų koeficientų ir personalinių priedų prie tarnybinių atlyginimų patvirtinimo“ (2009-09-01 Nr. P-109) ir „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. rugsėjo 1 d. įsakymo Nr. P-109 „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės švietimo įstaigų vadovų tarnybinių atlyginimų koeficientų ir personalinių priedų prie tarnybinių atlyginimų patvirtinimo“ papildymo“ (2009-09-25 Nr. P-120).

³¹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymai: 2008-12-30 Nr. ISAK-3545, 2009-08-21 Nr. ISAK-1736.

- Pažeidžiant teisės aktų reikalavimus panaudotos **2 243,2 tūkst. Lt** mokinio krepšelio lėšos.

Pavyzdžiai

Šiaulių miesto savivaldybės švietimo įstaigoje, nes 1,0 tūkst. Lt priedai direktoriaus pavaduotojui buvo skirti pažeidžiant Vyriausybės nutarimo³² 5.2 punkto nuostatas.

Klaipėdos rajono savivaldybės švietimo įstaigoje, nes direktoriaus pavaduotojui ugdymui 7,4 tūkst. Lt darbo užmokestis apskaičiuotas pažeidžiant Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašą.

Nepanaudotų 2009 metais 1,7 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų, pažeidžiant Biudžeto sandaros įstatymą³³, iki 2010 m. sausio 10 d. negrąžino į valstybės biudžetą Vilniaus miesto savivaldybė.

Trijose Kauno miesto savivaldybės švietimo įstaigose, nes, pažeisdamos Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymą³⁴, šios įstaigos 2009 m. gruodžio mėnesį atliko 41,1 tūkst. Lt mokėjimus, nepagrindusios jų apskaitos dokumentais.

Darbo užmokesčiui skirtas 2 152,0 tūkst. Lt lėšas panaudojo darbdavių socialinės paramos išlaidoms apmokėti, nesilaikydamos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos³⁵ Vilniaus miesto (1 984,5 tūkst. Lt), Klaipėdos rajono (98,7 tūkst. Lt) ir Klaipėdos miesto (68,8 tūkst. Lt) savivaldybių biudžetinės įstaigos.

- Valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti **72,0 tūkst. Lt** mokinio krepšelio lėšų panaudojimo teisėtumo Šiaulių miesto savivaldybės švietimo įstaigoje, nes valstybiniams auditoriams nebuvo pateikti duomenys apie konkrečius kiekvieno mokytojo atliktus papildomus darbus, vykusius užsiėmimų apskaitos, lankomumo žurnalai.

- Pažeidžiant teisės aktų reikalavimus švietimo įstaigoms paskirstytos, kitoms savivaldybėms nepervestos **20,9 tūkst. Lt** arba ne laiku pervestos **124,5 tūkst. Lt** mokinio krepšelio lėšos.

Kiti mokinio krepšelio lėšų, panaudotų pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, atvejai

Vilniaus miesto savivaldybės asignavimų valdytojai pažeidė Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles³⁶, nes, savivaldybės tarybai patikslinus 2009 metų biudžetą, nepatiksino jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų;

Mokinio krepšelio lėšos paskirstytos savivaldybės biudžetinėms ugdymo įstaigoms ne pagal sutartinių mokinių skaičių, nesivadovaujant Švietimo įstatymo ir Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikos nuostatomis Klaipėdos miesto, Alytaus ir Jonavos rajonų savivaldybėse;

Duomenys apie sutartinių moksleivių skaičių yra nepatikimi Vilniaus miesto savivaldybėje, todėl valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar ugdymo įstaigoms mokinio krepšelio lėšos buvo paskirstytos pagal patvirtintą Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką;

Mokiniais perejus į kitų savivaldybių mokyklas, pažeidžiant 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatas³⁷ šioms savivaldybėms nepervedė 20,9 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų Pakruojo rajono savivaldybės administracija;

Kitoms savivaldybėms, mokiniams perejus į jų mokyklas, pervedė vėliau, negu nustatyta 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme³⁸ Kauno miesto (62,7 tūkst. Lt), Vilniaus rajono (37,1 tūkst. Lt), Klaipėdos miesto (24,7 tūkst. Lt) savivaldybių administracijos.

³² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“.

³³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 32 str. 3 d.

³⁴ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06, Nr. IX-574 (su vėlesniais pakeitimais), 12 str. 1 d.

³⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija (su vėlesniais pakeitimais), 2.1.1 p.

³⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (2008-07-09 nutarimo Nr. 720 redakcija) patvirtintos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, 38 p.

³⁷ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 3 str. 3 d. 1 p.

³⁸ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 3 str. 3 d. 1 p.

▪ Pažeidžiant Biudžeto sandaros³⁹ ir Vietos savivaldos įstatymus⁴⁰, pagal kuriuos tik savivaldybės taryba (tarybos išimtinė kompetencija) prirėikus gali tikslinti jos patvirtintą biudžetą, administracijos direktoriams suteikti įgaliojimai persikirstyti savivaldybės biudžeto asignavimus.

Pavyzdžiai

Vilniaus miesto savivaldybės taryba, pažeisdama teisės aktų reikalavimus, suteikė administracijos direktoriui įgaliojimus keisti savivaldybės biudžeto asignavimus, kai gaunamos ir perduodamos mokinio krepšelio lėšos pagal tarpusavio atsiskaitymus tarp Vilniaus miesto savivaldybės ir kitų savivaldybių. Mokinio krepšeliui skirtas lėšas (2 879,3 tūkst. Lt) persikirstė Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktorius, nes savivaldybės taryba, pažeisdama teisės aktų reikalavimus, įpareigojo direktorių persikirstyti 2009 metais nepanaudotą specialiąją tikslinę dotaciją Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nurodytiems įsiskolinimams dengti.

4.2. Valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų lėšų naudojimas

Savivaldybėse valstybės lėšos, skirtos valstybinėms funkcijoms atlikti, buvo naudojamos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, ne pagal paskirtį ir neteisėtai.

▪ Ne pagal paskirtį ir pažeisdami teisės aktų reikalavimus savivaldybių asignavimų valdytojais panaudojo **771,9 tūkst. Lt** lėšas.

Ne pagal paskirtį ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus panaudotų lėšų atvejai

Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktorius ir Finansų skyrius, pažeisdami Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo⁴¹ ir Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo⁴² nuostatas, 748,6 tūkst. Lt pervėdė Švietimo skyriui, kuris panaudojo mokyklų ūkio išlaidoms apmokėti.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktorius, pažeisdamas Asignavimų savivaldybėms perduotai valstybinei funkcijai dalyvauti atrenkant šauktinius į karą tarnybą atlikti poreikio apskaičiavimo metodikos⁴³ 2 punktą, Lėšų, skirtų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) žemės ūkio funkcijoms atlikti, apskaičiavimo metodikos⁴⁴ 2 punktą, Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos⁴⁵ 3 punktą, 20,9 tūkst. Lt panaudojo išlaidoms, nesusijusioms su dalyvavimo atrenkant šauktinius į karą tarnybą, žemės ūkio ir civilinės saugos organizavimo funkcijomis, apmokėti.

Vilniaus miesto savivaldybės asignavimų valdytojais, pažeisdami Socialinių paslaugų įstatymą⁴⁶ ir Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodiką⁴⁷, apmokėjo 2,4 tūkst. Lt didesnį nei priklausė skirtumą tarp socialinės globos kainos ir asmens mokėjimo už socialines paslaugas bei panaudojo nesusijusioms su socialinės globos teikimo asmenims su sunkia negalia užtikrinimo funkcija išlaidoms apmokėti.

▪ Neteisėtai apskaičiavus ir sumokėjus **15,9 tūkst. Lt** lėšas, savivaldybėms ir jų įstaigoms padaryta tokio pat dydžio materialinė žala.

³⁹Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 8 str. 2 d., 26 str. 4 d.

⁴⁰Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais), 16 str. 2 d. 15 p., 51 str. 2 d.

⁴¹Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str. 3 d., 4 priedas.

⁴²Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, 1997-07-02 Nr. VIII-385 (2008-12-23 įstatymo Nr. XI-117 redakcija), 5 str. 2 d. 1 p.

⁴³Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2007-06-11 įsakymas Nr. V-594.

⁴⁴Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006-06-12 įsakymas Nr. 3D-240 „Dėl lėšų, skirtų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) žemės ūkio funkcijoms atlikti, apskaičiavimo metodikos“.

⁴⁵Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006-06-09 įsakymas Nr. 1V-218 „Dėl valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos“.

⁴⁶Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006-01-19 Nr. X-493, 34 str. 4 d.

⁴⁷Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-10-10 nutarimu Nr. 978 patvirtinta Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodika, 9 p.

Nustatytos materialinės žalos atvejai

Kauno rajono savivaldybei dėl gyvenamųjų namų savininkų bendrijos „Rasa“ savivaldybei nurodytų klaidingų duomenų apie asmenų pajamas, jų skaičių ir kompensuojamo karšto vandens kiekį, neteisėtai apskaičiuotos ir išmokėtos 12,1 tūkst. Lt kompensacijoms skirtos specialiosios tikslinės dotacijos lėšos. Vilniaus miesto savivaldybės administracijai, nes Finansų valdymo ir apskaitos departamentas sumokėjo 3,8 tūkst. Lt už nesuteiktas socialinės globos paslaugas (2,8 tūkst. Lt) ir daugiau lėšų, negu buvo suteikta šių paslaugų.

- Pažeidžiant teisės aktų reikalavimus savivaldybėse nepaskirstytos, skirtos ir panaudotos

2 909,6 tūkst. Lt lėšos.

Kiti valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų lėšų panaudojimo pažeidimų atvejai

Pažeidžiant Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą⁴⁸ ir savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintą Savivaldybės biudžeto sudarymo ir vykdymo organizavimo, asignavimų administravimo tvarkos aprašą, socialinei paramai mokiniams (mokinių nemokamam maitinimui) 1 178,8 tūkst. Lt lėšas Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos direktorius įsakymais skyrė pavaldžioms švietimo įstaigoms, nepatvirtinęs programų sąmatų.

Pažeidžiant Piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymo 21 straipsnio 7 dalį ir Buhalterinės apskaitos įstatymo 12 straipsnio 1 dalį, nepagrindusi išlaidų apskaitos dokumentais, kompensacijoms skirtas 1 050,0 tūkst. Lt lėšas sumokėjo avansu AB „Šiaulių energija“ už kompensacijas gaunančių asmenų 2009 m. gruodžio mėnesio būsto šildymo išlaidas Šiaulių miesto savivaldybės administracija.

Pažeidžiant Biudžeto sandaros įstatymą⁴⁹, socialinių paslaugų teikimo funkcijai atlikti skirtas 300,0 tūkst. Lt lėšas panaudojo Vilniaus miesto savivaldybė, nes savivaldybės taryba nepatikslino savivaldybės biudžeto ir nepaskirstė šių lėšų asignavimų valdytojams programoms vykdyti.

Valstybinėms funkcijoms atlikti skirtas 252,6 tūkst. Lt lėšas perskirstė Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktorius, nes savivaldybės taryba, įpareigojusi direktorių perskirstyti 2009 metais nepanaudotą specialiąją tikslinę dotaciją Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nurodytiems išskolinimams dengti, nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymu⁵⁰ ir Vietos savivaldos įstatymu⁵¹.

Pažeidžiant vidaus reikalų ministro įsakymu⁵² patvirtintą metodiką priešgaisrinių tarnybų organizavimo funkcijai atlikti skirtas 15,2 tūkst. Lt lėšas panaudojo Pakruojo rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba.

Socialinės paramos mokiniams už įsigytus produktus, kai mokiniai maitinami nemokamai, 113,0 tūkst. Lt lėšas, pažeisdama Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus panaudojo Panevėžio rajono savivaldybės švietimo įstaiga.

- Valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti valstybinėms funkcijoms atlikti skirtų **591,6 tūkst. Lt** lėšų panaudojimo teisėtumo.

Pavyzdžiai

Socialinės globos teikimui asmenims su sunkia negalia funkcijai atlikti 486,2 tūkst. Lt lėšų panaudojimo teisėtumo Vilniaus miesto savivaldybėje, nes negalėjome įsitikinti, ar teisėtai asmenims nustatytas visiškas nesavarankiškumo lygis (panaudota 99,7 tūkst. Lt) ir negalėjome nustatyti, ar dviejuose pensionuose 386,5 tūkst. Lt panaudota pagal paskirtį, nes įstaigos nuo 2009 m. liepos 31 d. nevertino asmenų su sunkia negalia finansinės galimybės mokėti už teikiamas ilgalaikės socialinės globos paslaugas, kaip tai numato Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikos⁵³ 10 punktas.

Dalyvavimo rengiant ir įgyvendinant darbo rinkos politikos priemones ir gyventojų užimtumo programas funkcijai atlikti 105,4 tūkst. Lt lėšų panaudojimo teisėtumo Pakruojo (92,1 tūkst. Lt) ir Jonavos (13,3 tūkst. Lt) rajonų savivaldybėse dėl audito apribojimų, kuriuos turėjome taikyti nesant savivaldybėse pakankamų duomenų.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 22 str. 1 d. 5 p.

⁴⁹ Ten pat, 22 str. 1 d. 5 p.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 8 str. 2 d., 26 str. 4 d.

⁵¹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (2008-09-15 įstatymo Nr. X-1722 redakcija), 16 str. 2 d. 15 p., 51 str. 2 d.

⁵² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006-06-09 įsakymas Nr. 1V-218 „Dėl Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“, 11 p.

⁵³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-10-10 nutarimu Nr. 978 (2009-07-30 nutarimo Nr. 799 redakcija) patvirtinta Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodika, 10 p.

4.3. Kitoms programoms ir projektams įgyvendinti skirtų lėšų naudojimas

- Marijampolės savivaldybės administracija pažeidė Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo nuostatas⁵⁴, nes metų pabaigoje likusias nepanaudotas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais⁵⁵ skirtas tikslinės paskirties lėšas – **859,0 tūkst. Lt** panaudojo ne pagal paskirtį, savivaldybės funkcijoms atlikti (socialinėms paslaugoms finansuoti), o ne Lietuvos Respublikos pinigines socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatyme ir Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatyme nustatyta piniginei socialinei paramai.
- Valstybiniai auditoriai negalėjo įvertinti, ar **588,4 tūkst. Lt** valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšų panaudota pagal tikslinę paskirtį, nes projekto „Vilniaus tarptautinio konkurencingumo didinimas (kultūros infrastruktūros objektų plėtra)“, kuriam ši dotacija buvo skirta, Vilniaus miesto savivaldybė nebuvo parengusi, o savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai (administracijos direktorius, Kultūros ir ugdymo departamento direktorius) pervedė asignavimus VšĮ Jono Meko vizualiųjų menų centrui pažeisdami Biudžeto sandaros įstatymą, nes viešoji įstaiga neatliko viešojo administravimo funkcijų, todėl lėšos jai negalėjo būti skiriamos.

Projektui „Vilniaus tarptautinio konkurencingumo didinimas“ skirtų lėšų panaudojimas Vilniaus miesto savivaldybėje

Įstatymu⁵⁶ patikslinus biudžetą, Vilniaus miesto savivaldybei patvirtinta 810,0 tūkst. Lt specialioji tikslinė dotacija vykdyti projektą „Vilniaus tarptautinio konkurencingumo didinimas (kultūros infrastruktūros objektų plėtra)“. Savivaldybės administracija auditoriams nepateikė įstatyme nurodyto projekto. Vykdam programą „Kultūros veiklos plėtra ir jos vaidmens bendruomenės gyvenime stiprinimas“, šios lėšos buvo pervestos savivaldybės įsteigtai VšĮ Jono Meko vizualiųjų menų centrui: 250,0 tūkst. Lt Solomono R. Guggenheimo fondo parengtai galimybių studijai⁵⁷ ir 560,0 tūkst. Lt techninio projekto parengiamiesiems darbams, konsultacinėms paslaugoms, projekto techninei ir autorinei priežiūrai, organizaciniams darbams apmokėti⁵⁸. VšĮ Jono Meko vizualiųjų menų centras 2009 m. panaudojo 588,4 tūkst. Lt gautų valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšų, iš jų 402,5 tūkst. Lt pervedė Solomono R. Guggenheimo fondui, 185,9 tūkst. Lt panaudojo kitoms išlaidoms apmokėti, nepanaudotas 221,6 tūkst. Lt lėšos gražintos į valstybės biudžetą.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 5 str. 1 d. 1 p.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai: 2009-08-17 Nr. 863, 2009-10-28 Nr.1383 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų socialinei paramai paskirstymo Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų valdytojams ir savivaldybėms bei 2009 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų perskirstymo tarp savivaldybių ir specialiųjų tikslinių dotacijų“.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas, 2009-05-07 Nr. XI-247, 5 priedėlis.

⁵⁷ Kultūros ir ugdymo departamento ir VšĮ Jono Meko vizualiųjų menų centro 2009 m. birželio 5 d. sutartis Nr. A72-1051-(3.1.36-KL), 2.1.1 p.

⁵⁸ Kultūros, sporto ir turizmo departamento (buvęs Kultūros ir ugdymo departamentas) ir VšĮ Jono Meko vizualiųjų menų centro 2009 m. spalio 30 d. sutartis Nr. A72-1801-(3.1.36-KL), 2.1.1 p.

4.4. Specialiųjų tikslinių dotacijų ir privatizavimo fondo lėšų, skirtų Valstybės investicijų programoje numatytiems ir kitiems projektams finansuoti, naudojimas

Valstybės kontrolė savivaldybėse įvertino valstybės lėšų, skirtų Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti, panaudojimo teisėtumą. Šiems projektams įgyvendinti skirtos valstybės biudžeto lėšos savivaldybėse ne visada buvo naudojamos pagal paskirtį ir vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo bei kitų teisės aktų reikalavimais.

- Ne pagal paskirtį panaudota **84,9 tūkst. Lt** lėšų ir nustatyta **2,1 tūkst. Lt** žala.

Ne pagal paskirtį panaudotų lėšų ir nustatytos žalos atvejai

Alytaus miesto savivaldybės administracija, pažeisdama Biudžeto sandaros įstatymą, 84,9 tūkst. Lt lėšas panaudojo ne pagal tikslinę paskirtį (kitiems remonto darbams atlikti, ne Alytaus lopšelio-darželio „Putinelis“ stogui rekonstruoti, langams ir durims pakeisti⁵⁹).

Nustatyta **2,1 tūkst. Lt** žala, nes Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojama UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ (iki 2010 m. kovo 30 d. – UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“) sumokėjo paslaugų teikėjams už atliktą dalinę ekspertizę ir rangovui už statybos darbus 2,1 tūkst. Lt daugiau ir didesnėmis kainomis, negu numatyta sutartyse.

- **Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai:** neskaičiuotos numatomų prekių, paslaugų ar darbų pirkimo vertės, viršyta įstatyme nustatyta pirkimo riba, apmokėta nesant parengtos užduoties, pasirinkti netinkami pirkimo būdai, nenustatytos kainodaros taisyklės, pakeistos pirkimo sąlygos.

Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai audituotose savivaldybėse

Vilniaus rajono savivaldybėje neskaičiuotos numatomų prekių, paslaugų ar darbų pirkimo vertės pagal Viešųjų pirkimų tarnybos⁶⁰ patvirtintą pirkimo vertės apskaičiavimo metodiką, todėl valstybiniai auditoriai neturėjo galimybės įsitikinti, ar nebuvo viršyta įstatyme numatyta 75 tūkst. Lt (be PVM) riba savivaldybės administracijoje, įprastos komercinės praktikos būdu⁶¹ įsigyjant Maišiagalos Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo vidurinės mokyklos (toliau – Maišiagalos vidurinės mokyklos) 88,0 tūkst. Lt (su PVM) vertės techninio projekto parengimo ir 88,0 tūkst. Lt (su PVM) vertės sporto komplekso priešprojektinių pasiūlymų paslaugas⁶². Viršijant įstatyme⁶³ nustatytą 75,0 tūkst. Lt ribą savivaldybė įprastos komercinės praktikos būdu įsigijo 95,0 tūkst. Lt (80, 5 tūkst. Lt be PVM) vertės Maišiagalos vidurinės mokyklos projekto vykdymo priežiūros paslaugas. Valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, kad buvo vadovujamasi įstatymo⁶⁴ 3 straipsnyje nustatytais pagrindiniais pirkimų principais ir kad 88,0 tūkst. Lt panaudoti teisėtai savivaldybės administracijoje, nes už pateiktus Maišiagalos vidurinės mokyklos sporto komplekso priešprojektinius pasiūlymus apmokėta nesant parengtos užduoties.

Įsigijo 1514,8 tūkst. Lt vertės rekonstrukcijos darbus pažeidžiant įstatymo 9 straipsnį ir 86 straipsnio 13 dalies 1 punktą, pasirinkusios netinkamus pirkimų būdus Šiaulių miesto savivaldybės administracija (709,9 tūkst. Lt) ir Pakruojo rajono savivaldybės administracija (804,9 tūkst. Lt).

Nesivadovavo Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodika⁶⁵, nes, sudarant statybos rangos sutartis, nenustatė kainodaros taisyklių: Vilniaus rajono savivaldybės administracija – 10 proc. užsakovo rezervui nenumatytiems darbams atlikti (sutarčiai⁶⁶ dėl Maišiagalos vidurinės mokyklos

⁵⁹ Lėšos skirtos Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymu, 2009-05-07 Nr. XI-247.

⁶⁰ Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus įsakymas 2003-02-26 įsakymas Nr. 1S-26 „Dėl prekių ir paslaugų viešojo pirkimo vertės nustatymo metodikos patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁶¹ Projektavimo darbų rangos sutartis, 2006-11-21 Nr. A56-564-(3.18).

⁶² Ten pat.

⁶³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2007-10-18 įstatymo Nr. X-1298 redakcija), 86 str. 13 d. 1 p.

⁶⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija).

⁶⁵ Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2003-02-25 įsakymas Nr. 1S-21 „Dėl Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainodaros nustatymo metodikos patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁶⁶ Statybos rangos sutartis, 2007-12-04 Nr. A56-671-(3.18).

statybos darbų už 14 482,4 tūkst. Lt), nesudarė sąmatų 755,3 tūkst. Lt vertės įrenginiams įsigyti (sutartis⁶⁷ dėl papildomų šios mokyklos statybos darbų už 2 403,5 tūkst. Lt), nesivadovaudama šios metodikos⁶⁸ 7, 24 ir 25 punktais, sutartyje⁶⁹ nurodė kainos keitimo atvejus, nenumatyti taisyklėse; Kauno miesto savivaldybės administracija – 10 proc. užsakovo rezervui nenumatytiems statybos darbams atlikti (sutartis⁷⁰ dėl VšĮ Kauno 2-osios klinikinės ligoninės centrinės sterilizacinės įrengimo, atlikti 155,0 tūkst. Lt vertės darbai); Alytaus rajono savivaldybės administracija – 10 procentų užsakovo rezervui nenumatytiems statybos darbams atlikti (sutartis⁷¹ dėl 3 100,0 tūkst. Lt projektavimo ir darbų, vykdančių projektą „Poliklinikos pastato Alytuje, Naujoji g. 48, energetinio efektyvumo didinimas“); Kauno rajono savivaldybės administracija – 5 proc. užsakovo rezervui nenumatytiems statybos darbams atlikti (sutartis⁷² dėl Batniavos pagrindinės mokyklos Bubių kaime statybos, atlikti 770,0 tūkst. Lt vertės darbai); Klaipėdos miesto savivaldybės administracija – 5 proc. užsakovo rezervui (2 648,4 tūkst. Lt) nenumatytiems statybos darbams atlikti (sutartis⁷³ ir papildomas susitarimas⁷⁴ dėl 55 615,5 tūkst. Lt vertės daugiafunkcio sporto ir pramogų komplekso Klaipėdoje, Dubysos g. 10, statybos darbų);

Nedetalizavo 316,0 tūkst. Lt inžinerinių paslaugų ir techninės inventorizacijos išlaidų Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojama UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ (sutartis⁷⁵ dėl projekto „Viešosios įstaigos Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimas ir pritaikymas Priėmimo skyriui“);

Sudaryti papildomi susitarimai, įsigyti papildomi darbai Vilniaus rajono savivaldybėje, nes administracija, pažeisdama įstatymą⁷⁶, pakeitė supaprastinto atviro konkurso sąlygose nustatytas pirkimo sąlygas dėl atsiskaitymo su tiekėju už atliktus statybos darbus – įsipareigojo statybos bendrovei sumokėti 1,5 mln. Lt avansą už neatliktus statybos darbus; papildomus 333,3 tūkst. Lt vertės nenumatytiems statybos darbams įsigyti netaikydama įstatymo⁷⁷ 85 straipsnyje supaprastintiems pirkimams nustatytos pirkimų tvarkos; 2 403,5 tūkst. Lt vertės papildomus darbus įsigijo supaprastintų neskelbiamų derybų būdu, pažeisdama įstatymo⁷⁸ 85 str. 2 d. ir Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių⁷⁹ VI skyriaus nuostatas bei neužtikrino, kad būtų laikomasi įstatyme⁸⁰ įtvirtinto skaidrumo principo (Maišiagalos vidurinės mokyklos investicinis projektas⁸¹).

Pažeidžiant Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainodaros nustatymo metodiką⁸² Panevėžio rajono savivaldybės administracijos sudarytose ilgesnės nei vienerių metų trukmės statybos rangos sutartyse⁸³ melioracijos ir dirvų kalkinimo investicijų projekto darbams atlikti, pagal kurias 2009 metais panaudota 526,5 tūkst. Lt lėšų.

- ***Kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimai*** sudarant sutartis ir vykdančias statybos darbus.

Kitų teisės aktų pažeidimų atvejai

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija pažeidė Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių⁸⁴ 26 punktą, nes pirkimo dokumentuose ir sutartyje nenustatė sąlygų, kad už darbus bus mokama neviršijant einamiesiems metams šiam projektui nustatyta tvarka patvirtintos asignavimų sumos ir kad turės teisę einamaisiais metais atsisakyti atlikti tam tikrus statybos darbus, bet dar neatliktus darbus, teikti paslaugas arba pirkti prekes, informavusi apie tai tiekėjų

⁶⁷ Statybos rangos sutartis, 2009-12-17 Nr. A56-725-(3.18).

⁶⁸ Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2003-02-25 įsakymas Nr. 1S-21 „Dėl Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainodaros nustatymo metodikos patvirtinimo“, (2008-01-11 įsakymo Nr. 1S-1 redakcija).

⁶⁹ Statybos rangos sutartis, 2007-12-04 Nr. A56-671-(3.18), 3.6.1.-3.6.6, 3.7 p.

⁷⁰ Statybos rangos sutartis, 2008-11-25 Nr. 201-2-2437.

⁷¹ Rangos sutartis, 2008-10-21 Nr. 683.

⁷² Rangos sutartis, 2008-10-21 Nr. S-933.

⁷³ Statybos darbų sutartis, 2009-08-24 Nr. J12-208.

⁷⁴ 2009-11-02 papildomas susitarimas Nr. J12-297 dėl sutarties kainos padidinimo, pasikeitus pridėtinės vertės mokesčiui, sutarties sąlygų pakeitimas numatytas savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-04-22 įsakymu Nr. AD1-666 79 p.

⁷⁵ Statybos rangos sutartis, 2009-07-02 Nr. 19-R, 1.2 p.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija), 18 str. 3 d.

⁷⁷ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2008-07-03 Nr. X-1673 ir 2009-07-22 Nr. XI-395 įstatymų redakcijos).

⁷⁸ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2008-07-03 įstatymo Nr. X-1673 redakcija).

⁷⁹ Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-02-20 įsakymas Nr. A27-242 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2008 m. lapkričio 12 d. įsakymo Nr. A27-1952 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

⁸⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija), 3 str. 2 d.

⁸¹ Statybos rangos sutartis, 2007-12-04 Nr. A56-671-(3.18).

⁸² Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2006-02-25 įsakymu Nr. IS-21 patvirtinta Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainodaros nustatymo metodika, 24.1, 25 p.

⁸³ Savivaldybės ir uždarnosios akcinės bendrovės statybos rangos sutartys: 2008-03-05 Nr. S1-227, 2008-03-05 Nr. S1-220/1, 2008-10-21 Nr. S1-961.

⁸⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-19 nutarimas Nr. 1186 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimo Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

(projektas „Daugiafunkcio sporto ir pramogų komplekso Klaipėdoje, Dubysos g. 10, statyba“.
Pradėjus vykdyti Maišiagalos vidurinės mokyklos statybos darbus neturint pasirašytos statinio projekto vykdymo priežiūros sutarties, Vilniaus rajono savivaldybės administracija pažeidė statybos techninio reglamento STR 1.09.04:2002 „Statinio projekto vykdymo priežiūra“⁸⁵ 17 punktą.

▪ **Valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti**, ar Vilniaus miesto savivaldybė pagrįstai įsigijo nebaigtus 4 692,5 tūkst. Lt vertės VŠĮ Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimo ir pritaikymo Priėmimo skyriui darbus, nes savivaldybės kontroliuojama UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ neinventorizavo buvusio rangovo atliktų ir nebaigtų darbų, nepateikė valstybiniam auditoriams dokumentų, kurių pagrindu buvo sudarytas darbų kiekių žiniaraštis, dalį darbų, už kuriuos jau buvo sumokėta, įsigijo iš naujo rangovo. Valstybiniai auditoriai negalėjo nustatyti, kiek iš viso tokių darbų įsigyta. Bendrovės sudarytos komisijos išvadoje-akte pateikti netikslūs duomenys, kurie perduoti Vilniaus miesto prokuratūrai.

4.5. Valstybės turto, valdomo patikėjimo ir panaudos teise, naudojimas ir apskaita

Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį, kad savivaldybėse patikėjimo teise valdomas valstybės turtas naudojamas pažeidžiant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą, Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašą, nurašomas pažeidžiant Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo nuostatas.

▪ Savivaldybės, pažeisdamos minėtų teisės aktų reikalavimus, **1 190,3 tūkst. Lt** vertės valstybės turtą, perdavė valdyti patikėjimo teise biudžetinėms įstaigoms, kurios nėra šio turto patikėtinės, nesant savivaldybių tarybų sprendimų **295,5 tūkst. Lt** vertės valstybės turtą nurašė, **384,3 tūkst. Lt** vertės valstybės turto neperdavė mokykloms pagal panaudos sutartis ir perdavimo ir priėmimo aktus, valstybinės žemės sklypu naudojosi fiziniai asmenys ir privačios bendrovės ne valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti, į valstybės biudžetą nepervedus gautų nuompinių, valstybei buvo padaryta **5,7 tūkst. Lt žala**.

Pavyzdžiai

Pažeisdamos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą⁸⁶ trijų savivaldybių tarybos 1 190,3 tūkst. Lt vertės valstybės turtą, gautą valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise, perdavė savivaldybių biudžetinėms įstaigoms valdyti taip pat patikėjimo teise: Pakruojo rajono – 681,1 tūkst. Lt; Vilniaus rajono – 333,8 tūkst. Lt; Šiaulių miesto – 175,4 tūkst. Lt.

Pažeisdamos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą⁸⁷ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu⁸⁸ patvirtinto Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti

⁸⁵ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 15 d. įsakymo Nr. 179 „Dėl statybos techninių reglamentų STR 1.09.04:2002 „Statinio projekto vykdymo priežiūra“ ir STR 1.09.05:2002 „Statinio statybos techninė priežiūra“ patvirtinimo“ pakeitimo“.

⁸⁶ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2006-07-18 įstatymo Nr. X-771 redakcija) 9 str. 2 d., 10 str. ir 22 str. 4 d.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (2006-07-18 įstatymo Nr. X-771 redakcija), 22 str. 4 d.

⁸⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimas Nr. 1250 (su vėlesniais pakeitimais).

valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo nuostatas, nesant savivaldybių tarybų sprendimų patikėjimo teise valdomą 295,5 tūkst. Lt vertės valstybės turtą nurašė keturių savivaldybių administracijos: Kauno rajono – 121,5 tūkst. Lt, Vilniaus rajono – 110,9 tūkst. Lt, Alytaus rajono – 54,5 tūkst. Lt, Klaipėdos rajono – 8,6 tūkst. Lt.

Pažeisdama Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudoti tvarkos aprašo⁸⁹ nuostatas 384,3 tūkst. Lt vertės valstybės turto mokykloms neperdavė pagal valstybės turto panaudos sutartis ir perdavimo ir priėmimo aktus Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Kauno miesto savivaldybė nuo valstybinės žemės panaudos sutarties⁹⁰ sudarymo neužtikrino šios sutarties reikalavimo – žemės sklypu neatlygintinai naudoti tik valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti, nes dalis savivaldybei suteiktame žemės sklype esančių pastatų ir statinių, Kauno miesto valdybos sprendimu⁹¹ leidus S. Dariaus ir S. Girėno aerodromui išnuomoti pagal panaudą gautą turtą, išnuomota fiziniams asmenims⁹² ir privačioms bendrovėms⁹³, kurios šių funkcijų neatlieka.

Kauno miesto savivaldybės patikėjimo teise valdomos valstybės negyvenamosios patalpos buvo išnuomosos ne viešo konkurso būdu, nesuderinus su Aplinkos ministerija ir turto valdytojui (savivaldybei) nepriėmus atitinkamų sprendimų, pažeidžiant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo⁹⁴ ir Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos taisyklių⁹⁵ 2 p. nuostatas. Į valstybės biudžetą nepervedus gautų nuompinigių, valstybei buvo padaryta 5,7 tūkst. Lt žala. Be to, Savivaldybės administracija nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių, nes apskaitoje neužregistravo pagal valstybinės žemės panaudos sutartis gautų dviejų 5 290,7 tūkst. Lt vertės, 5,0381 ha ploto žemės sklypų.

▪ **Audituotos savivaldybės apskaitos registruose bei Nekilnojamojo turto kadastre ir registre neužregistravo patikėjimo teise valdomo valstybės turto, 925,7 tūkst. Lt vertės turtą apskaitos registruose užregistravo nepagrįstai, nesant dokumentų valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, ar 514,3 tūkst. Lt vertės turtas yra valstybės turtas.**

Pavyzdžiai

Pažeisdamos Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymą⁹⁶ ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės⁹⁷ apskaitos registruose neužregistravo patikėjimo teise valdomo valstybės turto Klaipėdos miesto (3 gyvenamųjų pastatų, 11 negyvenamųjų pastatų ir patalpų, 2 kitų statinių), Klaipėdos rajono (negyvenamųjų patalpų ir žemės sklypo), Šiaulių miesto (174,7 tūkst. Lt vertės kompiuterinės įrangos) savivaldybės.

Nepateikusi dokumentų, kurie įrodytų, kad valdomas 925,7 tūkst. Lt vertės turtas yra valstybės turtas, kuri savivaldybė valdo patikėjimo teise, šį valstybės ilgalaikį turtą nepagrįstai apskaitos registruose užregistravo Vilniaus rajono savivaldybės administracija.

Nepateikė dokumentų, įrodančių nekilnojamojo turto disponavimo teisę, todėl valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, ar Kauno miesto savivaldybės administracijos apskaitoje užregistruotas 514,3 tūkst. Lt turtas yra savivaldybės patikėjimo teise valdomas valstybės turtas.

Klaipėdos miesto savivaldybės valdomi 2,8401 ha ploto keturi valstybinės žemės sklypai⁹⁸ nesuformuoti Nekilnojamojo turto kadastre ir įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, savivaldybės patikėjimo teisės į šiuos sklypus neįregistruotos. Be to, savivaldybė valstybinėms funkcijoms atlikti nenaudoja nekilnojamojo turto (3 gyvenamųjų pastatų, 11 negyvenamųjų pastatų ir patalpų, 2 kitų statinių), dalis turto nugriauta, dalis turto (du butai) pagal naudojimo pobūdį priskirtina savivaldybės savarankiškomis funkcijoms vykdyti

⁸⁹ Lietuvos Respublikos 2002-12-03 nutarimu Nr. 1890 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintas Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudoti tvarkos aprašas, 11 p.

⁹⁰ 2006-04-13 Valstybinės žemės panaudos sutartis Nr. M19/2006-122, 14 p.

⁹¹ Kauno miesto valdybos 1998-05-19 sprendimas Nr. 50 „Dėl ilgalaikio turto nuomos ir panaudos“.

⁹² Negyvenamųjų patalpų nuomos sutartys: 2002-11-14 Nr. 02/11/14, 2005-01-03 Nr. 05/01/03, 2005-01-03 Nr. 05/01/04, 2005-01-03 Nr. 05/01/05. Nuomos sutartys: 2005-05-20 Nr. 05/05/20-2, 2006-07-31 Nr. 06/07/31.

⁹³ Negyvenamųjų patalpų nuomos sutartys: 2004-09-21 Nr. 04/09/21, 2005-04-29 Nr. 05/04/29, 2005-05-03 Nr. 05/05/03, 2006-01-31 Nr. 06/01/31, 2006-03-31 Nr. 06/03/31.

⁹⁴ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, VIII-729 (su vėlesniais pakeitimais), 14 str. 2 d.

⁹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ (2002-11-19 nutarimo Nr. 1814 redakcija), 3.11 punktą

⁹⁶ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (2008-07-03 įstatymo Nr. X-1679 redakcija), 6 str. 2 d.

⁹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės (2005-12-30 įsakymu Nr. 1K-405 redakcija), 15 p.

⁹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-04-11 nutarimas Nr. 414 „Dėl žemės valdymo teisės suteikimo Klaipėdos miesto savivaldybei ir pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties pakeitimo“.

▪ Vilniaus miesto savivaldybė patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitą tvarkė nesivadovaudama VSAFAS reikalavimais, iki audito pabaigos neparengė ir nepateikė finansinių ataskaitų rinkinio, kaip tai nustato Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas.

Patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitos vertinimas Vilniaus miesto savivaldybėje

Valstybės turtas apskaitos registruose užregistruotas nesilaikant finansų ministro įsakymu⁹⁹ patvirtinto 12-ojo VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, nes 354,4 tūkst. Lt vertės kompiuteriai (165 vnt.) įregistruoti ne pagal turto vienetus, 29,9 tūkst. Lt vertės valstybės turtas klaidingai priskirtas ilgalaikiam materialiajam turtui ir jo įsigijimo savikaina nurodyta tiek pat didesnė, nebuvo skaičiuojamas kompiuterių nusidėvėjimas ir dėl to apskaitos registruose nebuvo registruojamos nusidėvėjimo sąnaudos. Medicininės įrangos, kompiuterių ir jų įrangos nusidėvėjimas skaičiuotas nesilaikant administracijos direktoriaus įsakymu¹⁰⁰ nustatytų nusidėvėjimo normatyvų, dėl to 63,0 tūkst. Lt mažesnės nusidėvėjimo sąnaudos.

Savivaldybės administracijoje, nesilaikant 12-ojo VSAFAS reikalavimų, 4 889,2 tūkst. Lt valstybinės žemės sklypų ir 11,4 tūkst. Lt kultūros vertybių neapskaitytos tikrąją vertę, nes Turto departamentas neteisingai perkėlė jų likučius.

Savivaldybės administracija neturėjo informacijos apie Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinėje mokykloje dingusius tris asmeninius kompiuterius, todėl šio turto trūkumas neužregistruotas apskaitoje.

Valstybiniai auditoriai atkreipė dėmesį, kad Vilniaus miesto savivaldybėje už patikėjimo teise valdomą valstybės turtą nepaskirti materialiai atsakingi asmenys, nesudarytos visiškos materialinės atsakomybės sutartys, todėl gali būti netinkamai naudojamas valstybės turtas, neužtikrinta jo apsauga ir atsakomybė už prarastą valstybės turtą.

Šioje ataskaitos dalyje išdėstyti faktai turėjo įtakos valstybinių auditorių nuomonei dėl savivaldybėse 2009 m. patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir valstybės lėšų valdymo, naudojimo ir disponavo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams:

– **neigiama nuomonė**, nes valstybės lėšos ir turtas buvo naudojami pažeidžiant Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus ir ne įstatymų nustatytais tikslais antrus metus iš eilės pareikšta Vilniaus miesto savivaldybei;

– **sąlyginė nuomonė** dėl nustatytų teisės aktų pažeidimų arba dėl tam tikrų pastabų pareikšta dvylikai (80 proc.) savivaldybių: Klaipėdos, Alytaus, Kauno ir Šiaulių miestų, Vilniaus, Klaipėdos, Alytaus, Jonavos, Kauno, Pakruojo, Panevėžio rajonų ir Marijampolės savivaldybėms;

– **besąlyginė nuomonė** pareikšta dviem (13 proc.) savivaldybėms: Kupiškio ir Šakių rajonų.

5. Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Valstybės kontrolė pastebi tendenciją, kad savivaldybių administracijos, vykdydamos investicijų projektus, tinkamai neparengia statybos darbų viešųjų pirkimų dokumentų, dėl to sudaromos sąlygos valstybės lėšas naudoti neracionaliai ir neekonomiškai.

⁹⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-05-08 įsakymas Nr. 1K-174 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo“, 11, 7 ir 45 p.

¹⁰⁰ Vilniaus savivaldybės administracijos direktoriaus 2008-11-19 įsakymas Nr. 30-2272 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų taikymo Vilniaus miesto savivaldybėje“, 1 priedas.

Vyriausybės 2009-04-15 pasitarimo sprendimu¹⁰¹ buvo pritarta siūlymui, kad savivaldybių institucijos inicijuotų viešųjų darbų pirkimo sutarčių pakeitimo procedūras dėl darbų kainų sumažinimo, atsižvelgdamos į statybos sąnaudų kainų sumažėjimą. Finansų ministerija 2009-04-16 raštu¹⁰² informavo ir prašė savivaldybes laikytis šio pasitarimo protokolo nuostatų. Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį, kad savivaldybės Vyriausybės protokolo nuostatų nesilaikė.

Valstybiniai auditoriai, atlikę valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimą ekonomiško požiūriu, savivaldybių administracijose nustatė atvejus, kai lėšos, skirtos investicijų projektams įgyvendinti, buvo naudojamos neracionaliai ir neekonomiškai, todėl nepasiektas Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas pirkimo tikslas – įsigyti reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. *Valstybiniai auditoriai konstatavo, kad savivaldybės prarado galimybę sutaupyti iki 454,9 tūkst. Lt valstybės lėšų, ir negalėjo patvirtinti, ar 780,2 tūkst. Lt valstybės lėšos panaudotos racionaliai.*

- Nepasinaudojus Viešųjų pirkimų įstatyme¹⁰³ numatyta galimybe statybos darbų ir įrangos pirkimą suskirstyti į atskiras dalis, įsigyta 161,0 tūkst. Lt brangesnė įranga, negu siūlė kiti tiekėjai.

Pavyzdys

Vilniaus rajono savivaldybės administracija Maišiagalos vidurinės mokyklos statybos darbų pirkimo dokumentuose pareikalavo iš tiekėjų pateikti vieną pasiūlymą statybos darbams ir baldams, įrangai įsigyti. Administracija pagal sudarytą statybos rangos sutartį iš konkurso nugalėtojo numatė baldus ir įrenginius įsigyti už 628 790 Lt, tačiau neteko galimybės juos nupirkti 161 034,0 Lt pigiau, nes kitas tiekėjas pasiūlė įsigyti baldus ir įrangą už 467 756 Lt.

- Statybos rangos sutartyse turėjo būti numatyta, kad kaina keičiama, atsižvelgiant į kainų lygio kitimą ir mokesčių pasikeitimus. Pagal Statistikos departamento skelbiamus 2009 m. statybos kainų indeksus yra nustatytos statybos kainų mažėjimo tendencijos. Neinicijavusios atliktų statybos darbų kainų perskaičiavimo, savivaldybių administracijos prarado galimybę sutaupyti iki 293,9 tūkst. Lt valstybės lėšų, o asignavimų valdytojai neužtikrino paskirtų asignavimų naudojimo ekonomiško, efektyvumo ir rezultatyvumo.

Pavyzdžiai

Valstybiniai auditoriai Vilniaus rajono savivaldybės administracijoje atliko 2009 m. sausio–gruodžio atliktų Maišiagalos vidurinės mokyklos pastato statybos darbų kainų perskaičiavimą ir nustatė, kad bendra atliktų statybos darbų kaina galėjo būti iki 194 490,69 Lt mažesnė. Tačiau statybos darbų sutartyje nenumačius aiškių fiksuotos kainos perskaičiavimo taisyklių, valstybiniai auditoriai negalėjo nustatyti konkrečios sumos, kuria galėjo būti sumažinta darbų kaina.

Kauno rajono savivaldybė nesiėmė priemonių, kad būtų atliktas viešosios bibliotekos pastato Garliavoje, Vytauto g. 21, rekonstravimo sutarčių kainos perskaičiavimas pagal pasikeitusius statybos sąnaudų kainų indeksus. Atlikus šį perskaičiavimą, nustatyta, kad bendra 2009 metais atliktų statybos darbų kaina galėjo būti iki 25,1 tūkst. Lt mažesnė. Perskaičiavus Kauno rajono Batniavos pagrindinės mokyklos atliktų statybos darbų kainą nustatyta, kad ji galėjo būti iki 19,3 tūkst. Lt mažesnė, o perskaičiavus Ringaudų pradinės mokyklos pastato rekonstravimo ir išplėtimo darbų kainą – 3,1 tūkst. Lt mažesnė. Todėl valstybės 47,5 tūkst. Lt lėšos buvo panaudotos neekonomiškai.

Jonavos rajono savivaldybės administracija, vykdydama projektą „VšĮ Jonavos ligoninės pastatų Jonavoje,

¹⁰¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdžio protokolas Nr. 29.

¹⁰² Finansų ministerijos 2009-04-16 raštas Nr. (2.37-05)-6K-0904030.

¹⁰³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija), 27 ir 28 str.

Žeimių g. 19, rekonstravimas ir sterilizacijos proceso modernizavimas“, neinicijavo statybos sąnaudų kainų perskaičiavimo pagal pasikeitusius statybos sąnaudų kainų indeksus. Auditoriams atlikus perskaičiavimą, nustatyta, kad statybos darbų kaina galėjo būti iki 4,2 tūkst. Lt mažesnė, todėl šios lėšos panaudotos neekonomiškai.

Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojama bendrovė „Vilniaus vystymo kompanija“, vykdydama Nacionalinio stadiono statybos darbų sutartį, neinicijavo statybos darbų kainų perskaičiavimo. Atlikę perskaičiavimą auditoriai nustatė, kad bendra 2009 metais atliktų statybos darbų kaina galėjo būti 47 729,38 Lt mažesnė. Savivaldybės kontroliuojama bendrovė netinkamai vykdė savivaldybės jai pavestas statybos valdytojo funkcijas, nes neužtikrino, kad savivaldybės jai pervestos valstybės biudžeto lėšos statybos darbams būtų panaudotos taupiai ir racionaliai.

▪ Rangos sutartyse nepateiktos, nes nesudarytos konkrečios įrenginių sąmatos, nenustatytos užsakovo rezervo kainodaros taisyklės arba jos neaiškios. Dėl to valstybiniai auditoriai savivaldybėse negalėjo įsitikinti, ar įsigytos prekių, paslaugų ar darbų kainos yra pagrįstos ir ar 780,2 tūkst. Lt valstybės lėšos panaudotos racionaliai.

Pavyzdžiai

Vilniaus rajono savivaldybės administracija Maišiagalos vidurinės mokyklos statybos rangos sutartyje nenustatė kainodaros taisyklių 10 proc. nuo statybos montavimo darbų užsakovo rezervui nenumatytiems darbams atlikti. Negalėjome įsitikinti, ar racionaliai buvo panaudotos valstybės biudžeto 478,1 tūkst. Lt lėšos darbo projektui, archeologinių tyrinėjimų, statybos montavimo darbams iš užsakovo rezervo įsigyti.

Vilniaus rajono savivaldybės administracija įsigijo papildomus Maišiagalos vidurinės mokyklos statybos darbus už 2 403, 5 tūkst. Lt, tačiau rangos sutarties prieduose – sąmatose nenurodytos, nes nesudarytos 755,3 tūkst. Lt įrenginių išlaidų lokalinės sąmatos, todėl neaišku, kokie konkretūs įrenginiai ir pagal kokius įkainius buvo nupirkti. Pagal minėtą sutartį administracija sumokėjo rangovui 74,7 tūkst. Lt už sumontuotus įrenginius (baldus), todėl valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar ši suma buvo panaudota racionaliai.

Kauno rajono savivaldybės administracija Kauno rajono Batniavos pagrindinės mokyklos Bubių kaime rangos sutartyje nenustatė kainodaros taisyklių numatytam 5 proc. užsakovo rezervui nuo statybos montavimo darbų vertės nenumatytiems statybos darbams atlikti, iš kurio panaudojo 122,4 tūkst. Lt, todėl valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar ši suma buvo panaudota racionaliai.

Kauno miesto savivaldybės administracija investicijų projekto „Viešosios įstaigos Kauno 2-osios klinikinės ligoninės centrinės sterilizacinės Kaune, Josvainių g. 2, įrengimas“, rangos sutartyje nenustatė kainodaros taisyklių numatytam 10 proc. užsakovo rezervui nuo statybos montavimo darbų vertės nenumatytiems statybos darbams atlikti, iš kurio panaudojo 105,0 tūkst. Lt, todėl valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar ši suma buvo panaudota racionaliai.

▪ Koregavus projektą ir atsisakius dalies nereikalingų statybos darbų, o vietoj jų, netaikant supaprastintiems pirkimams nustatytos pirkimų tvarkos, įsigijus naujus, Vilniaus rajono savivaldybės administracijoje valstybiniai auditoriai negalėjo įvertinti, ar racionaliai buvo panaudotos valstybės lėšos. Dėl nepatikslingos rangos sutarties (darbų, įrenginių ir baldų kiekių) projektui įgyvendinti skirtos lėšos ateityje gali būti panaudotos neteisėtai, neracionaliai ir neefektyviai.

Pavyzdys

Vilniaus rajono savivaldybės administracija, atlikus Maišiagalos Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo vidurinės mokyklos techninio projekto korektūrą, atsisakė dalies nereikalingų darbų ir vietoj jų už 333 267,0 Lt įsigijo naujus statybos darbus netaikydama supaprastintiems pirkimams nustatytos pirkimų tvarkos.

Audito metu Vilniaus rajono savivaldybės administracija auditoriams nepateikė dokumentų, įrodančių, kad dėl atliktos Maišiagalos vidurinės mokyklos projekto korektūros ir dėl papildomai už 2 403 506,0 Lt įsigytų statybos darbų ir įrenginių (2009-12-17 statybos rangos sutartis Nr. A56-725-(3.18)) buvo atsisakyta nereikalingų darbų ir įrenginių, numatytų 2007 m. gruodžio 4 d. statybos rangos sutartyje Nr. A56-671-(3.18) ir taip sumažinta sutarties kaina.

6. Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų priimti sprendimai ir audito rezultatai perduoti teisėsaugos bei kitoms institucijoms

Savivaldybėse nustačius reikšmingus įstatymų pažeidimus, Valstybės kontrolierius ir Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas priėmė dešimt sprendimų, kuriais savivaldybių merams, savivaldybių administracijos direktoriams ir savivaldybių biudžetinėms įstaigoms nurodė valstybinio audito metu nustatytus reikšmingus teisės aktų pažeidimus ir savivaldybėms bei jų biudžetinėms įstaigoms nustatė įpareigojimų įvykdymo ir informacijos apie jų įvykdymą pateikimo Valstybės kontrolei terminus (žr. ataskaitos 2 priedą).

Valstybės kontrolieriaus priimti sprendimai

2010-07-09 sprendimas Nr. SP-19 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Alytaus rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba ir administracijos direktorius įpareigoti įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

2010-07-09 sprendimas Nr. SP-21 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno miesto savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba ir administracijos direktorius įpareigoti įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn, valstybinio audito dokumentus, susijusius su 2006 m. balandžio 13 d. valstybinės žemės panaudos sutarties Nr. M/2006-122 pažeidimais, nuspręsta perduoti Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos pagal kompetenciją.

2010-07-08 sprendimas Nr. SP-18 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Marijampolės savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba įpareigota įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

2010-07-09 sprendimas Nr. SP-22 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Klaipėdos miesto savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba ir administracijos direktorius įpareigoti įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

2010-07-10 sprendimas Nr. SP-25 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba įpareigota: pašalinti teisės aktų pažeidimus dėl 333,8 tūkst. Lt vertės patikėjimo teise valdomo valstybės turto, kuris neteisėtai buvo perduotas patikėjimo teise Maišiagalos kun. Juzefo Obremskio vidurinei mokyklai, Juodšilių šv. Uršulės Leduchovskos vidurinei mokyklai ir Šumsko pagrindinei mokyklai; įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn; savivaldybė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą ne pagal paskirtį pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, panaudotas valstybės biudžeto tikslinės paskirties lėšas - 2 055 915 Lt; administracijos direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka traukti pažeidimus padariusius asmenis tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

2010-07-10 sprendimas Nr. SP-28 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Pakruojo rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą ne pagal paskirtį, pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, panaudotas valstybės biudžeto tikslinės paskirties lėšas, skirtas mokinio krepšeliui finansuoti - 1 675,89 Lt; savivaldybės taryba įpareigota įstatymų nustatyta tvarka išieškoti Klovainių pagrindinei mokyklai padarytą turtinę žalą - 1 019,65 Lt; savivaldybės taryba ir administracijos direktorius įpareigoti įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

2010-07-10 sprendimas Nr. SP-27 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Šiaulių miesto savivaldybėje“, kuriuo savivaldybė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą ne pagal paskirtį, pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, panaudotas valstybės biudžeto tikslinės paskirties lėšas - 2 362 662,64 Lt; savivaldybės taryba ir administracijos direktorius įpareigoti įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

2010-07-10 sprendimas Nr. SP-26 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus miesto savivaldybėje“, kuriuo savivaldybė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą ne pagal paskirtį, pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, panaudotas valstybės biudžeto tikslinės paskirties lėšas - 2 259 169,32 Lt; savivaldybės taryba, administracijos direktorius, BĮ „Biudžetinių įstaigų buhalterinė apskaita“ direktorius, pensiono „Vilties namai“ direktorius ir Vaikų ir jaunimo pensiono direktorius įpareigoti įstatymų nustatyta tvarka traukti pažeidimus padariusius asmenis tarnybos ar drausminėn atsakomybėn; administracijos direktorius įpareigotas: įstatymų nustatyta tvarka išieškoti iš Prienuų globos namų ir Strėvininkų pensionato savivaldybės administracijai padarytą žalą - 3 784,02 Lt; įstatymų nustatyta tvarka išieškoti iš UAB „Vilniaus kapitalinė statyba“ (dabar - UAB „Vilniaus vystymo kompanija“) savivaldybės administracijai padarytą žalą - 2 036,45 Lt; Grigiškių „Šviesos“ vidurinės mokyklos direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka išieškoti mokyklai padarytą

žalą – 4 126,72 Lt; Vilniaus licėjaus direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka išieškoti licėjui padarytą žalą – 346,73 Lt; Sausio 13-osios vidurinės mokyklos direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka išieškoti mokyklai padarytą žalą – 1 264,34 Lt; Mykolo Biržiškos gimnazijos direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka išieškoti gimnazijai padarytą žalą – 6 639,95 Lt; Jono Basanavičiaus vidurinės mokyklos direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka išieškoti mokyklai padarytą žalą – 195,16 Lt.

Valstybės kontrolieriaus pavaduotojo priimti sprendimai

2010-06-28 sprendimas Nr. SP-14 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Alytaus miesto savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba įpareigota įstatymų nustatyta tvarka traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn administracijos direktoriaus pavaduotoją Liną Joną Palionį.

2010-07-07 sprendimas Nr. SP-17 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno rajono savivaldybėje“, kuriuo savivaldybės taryba įpareigota įstatymų nustatyta tvarka traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn administracijos direktorių Vyta Bancevičių; administracijos direktorius įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn; valstybinio audito dokumentus dėl galimos nusikalstamos veikos požymių gyvenamųjų namų savininkų bendrijoje „Rasa“ nuspręsta perduoti Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai pagal kompetenciją.

- Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito, atlikto Kauno rajono savivaldybėje, rezultatai perduoti Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai.

Kauno rajono savivaldybėje nustatyti dalykai

Valstybės kontrolė audito Kauno rajono savivaldybėje, metu nustatė faktus, kad gyvenamųjų namų savininkų bendrija „Rasa“, apskaičiuodama kompensacijas už būsto šildymą ir karštą vandenį, kelių šios bendrijos gyventojų būste gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų pajamas sumažino, o kitų būste gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų skaičių ir kompensuojamo karšto vandens kiekį padidino. Dėl to 2009 metais neteisėtai buvo apskaičiuota ir išmokėta 12 058,55 Lt kompensacijoms skirtų valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšų. Gyvenamųjų namų savininkų bendrijos „Rasa“ buhalteris padarytą 12 058,55 Lt materialinę žalą 2010 m. gegužės 5 d. atlygino – šias lėšas grąžino Kauno rajono savivaldybei, kuri jas pervedė į valstybės biudžetą. Kadangi audito metu buvo vertinamas specialiųjų tikslinių dotacijų panaudojimas 2009 metais, todėl yra tikimybė, kad dėl galimai neteisėtų gyvenamųjų namų savininkų bendrijos „Rasa“ buhalterio veiksmų galėjo būti ir ankstesniais metais neteisėtai išmokėtos kompensacijos. Atsižvelgiant į tai Valstybės kontrolė 2010-07-07 raštu Nr. S-(30-12420-1578 kreipėsi į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą dėl galimos nusikalstamos veikos požymių.

Kauno rajono apylinkės prokuratūra 2010-07-20 raštu Nr. 1-3873 informavo Valstybės kontrolę, kad pagal gautus valstybinio audito dokumentus 2010-07-20 pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 65-2-00030-10 pagal Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 182 str. 1 d. dėl sukčiavimo. Ikiteisminį tyrimą pavesta atlikti Kauno apskrities VPK Kauno rajono policijos komisariatui.

- Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito, atlikto Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių miestų savivaldybėse, rezultatai perduoti Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovui Klaipėdos apskrityje ir Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijai.

Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių miestų savivaldybėse nustatyti dalykai

Audito Kauno miesto savivaldybėje metu nustatyti faktai, kad Kauno apskrities viršininkas 2006-04-13 įsakymu Nr. 02-01-4118 perdavė Kauno miesto savivaldybei dalį (189,3385 ha) valstybinės žemės sklypo neatlygintinai naudotis 10 metų. Pagal sudarytos valstybinės žemės panaudos sutarties (2006-04-13 sutartis Nr. M19/2006-122) 14 punktą šis žemės sklypas savivaldybei buvo perduotas su sąlyga, kad ji sklypą naudotų tik valstybės ir savivaldybės funkcijoms atlikti, o jeigu žemės sklypas bus naudojamas ne pagal sutartyje nustatytas sąlygas ar savivaldybė neatliks funkcijų, kurioms buvo perduotas sklypas, bus laikoma, kad sklypas yra naudojamas ne pagal paskirtį, todėl apskritis turės teisę nutraukti valstybinės žemės panaudos sutartį. Kauno miesto savivaldybė nuo pat valstybinės žemės panaudos sutarties sudarymo pažeidė šios sutarties 14 punkto reikalavimą, nes dalis Kauno miesto savivaldybei suteiktame žemės sklype esančių pastatų ir statinių buvo išnuomota fiziniams ir juridiniams asmenims, neatliekantiems valstybės ar savivaldybės funkcijų. Atsižvelgdama į tai, Valstybės kontrolė 2010-07-10 raštu Nr. S-(30-1238)-1608 kreipėsi į Nacionalinę žemės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos dėl dokumentų susijusių su 2006 m. balandžio 13 d. valstybinės žemės panaudos sutarties Nr. M/2006-122 pažeidimais perdavimo.

Klaipėdos miesto savivaldybės taryba sprendimais patvirtino 15 554,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto specialiąją tikslinę dotaciją valstybinėms funkcijoms atlikti ir 105 534,5 tūkst. Lt mokinio krepšeliui finansuoti ir įpareigojo savivaldybės administracijos direktorių, vykdant savivaldybės biudžetą, nepanaudotą specialiąją tikslinę dotaciją valstybinėms funkcijoms atlikti ketvirtajame ketvirtyje naudoti savivaldybės biudžeto įsiskolinimams dengti, o nepanaudotą mokinio krepšeliui finansuoti – švietimo reikmių (iki 2009-09-24 mokymo reikmių) įsiskolinimams dengti, įvykdžius ugdymo planą.

Savivaldybės taryba, šiais sprendimais įpareigodama administracijos direktorių perskirstyti lėšas, nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymo ir Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, pagal kurias tik savivaldybės taryba (tarybos išimtinė kompetencija) prirėikus gali tikslinti jos patvirtintą biudžetą. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Viešojo administravimo įstatyme nustatytais tarnybinio bendradarbiavimo principais, Valstybės kontrolė 2010-06-03 raštu Nr. S-(34-1246)-1338 kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovą Klaipėdos apskrityje su prašymu imtis prevencinių priemonių, kad Klaipėdos miesto savivaldybės taryba, tvirtindama ir tikslindama atitinkamų metų savivaldybės biudžetus, laikytųsi nurodytų teisės aktu reikalavimų, kad tik savivaldybės taryba (tarybos išimtinė kompetencija) prirėikus gali tikslinti jos patvirtintą biudžetą, jo sudėtinės dalis.

Valstybės kontrolė audito Šiaulių miesto savivaldybėje, metu nustatė faktus, kad savivaldybės biudžetinė įstaiga Šiaulių Didždvario gimnazija 2008-2009 m. sudarė dvylika autorinių sutarčių bei vieną konsultavimo paslaugų sutartį, kuriose numatytiems autoriniams atlyginimams bei atlyginimui pagal konsultavimo sutartį panaudojo 275,8 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų. Auditoriai konstatavo, kad teisės aktuose nėra numatyta galimybė mokinio krepšelio lėšas naudoti šioms išlaidoms, todėl lėšos buvo panaudotos ne pagal tikslinę paskirtį. Gimnazija 2010-03-16 raštu Nr. 1.1.-228 kreipėsi į Švietimo ir mokslo ministeriją, prašydama paaiškinti, ar mokinio krepšelio lėšos galėjo būti naudojamos autoriniams atlyginimams bei atlyginimui pagal konsultavimo paslaugų sutartį. Švietimo ir mokslo ministerija 2010-04-01 raštu Nr. 71-06-R-2091 „Dėl mokinio krepšelio“ nurodė, kad, ministerijos specialistų nuomone, šios išlaidos galėjo būti dengiamos iš mokinio krepšelio lėšų. Vadovaudamasi šiuo raštu, gimnazija 2010-04-30 rašte Nr. 1.3-290 Valstybės kontrolei nurodo mokinio krepšelio lėšas panaudojusi teisėtai. Valstybės kontrolė, vadovaudamasi Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 2010-06-03 raštu Nr. S-(33-1233)-1337 kreipėsi į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją, kuri 2010-06-14 raštu Nr. S-626-(2.5) informavo Valstybės kontrolę, kad, vadovaudamasi Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 28 straipsnio 1 dalimi, pradėjo tyrimą.

AKTUALIOS PROBLEMOS

7. Dėl specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti

Audituotoms savivaldybėms 2009 metais įstatymu¹⁰⁴ buvo patvirtinta **1 107 277,0 tūkst. Lt** specialiosios tikslinės dotacijos lėšų, skirtų mokinio krepšeliui finansuoti. Savivaldybių ugdymo įstaigose, 2009 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, mokėsi 237 596 mokiniai, dirbo 21 961 pedagogas (žr. 6 lentelę).

5 lentelė. Mokinio krepšelio lėšų panaudojimas, švietimo įstaigų, besimokančių mokinių ir pedagogų skaičius audituotose savivaldybėse

Eil. Nr.	Savivaldybė	Specialioji tikslinė dotacija mokinio krepšeliui finansuoti					Švietimo ir ugdymo įstaigų skaičius	Mokinių skaičius	Pedagogų skaičius
		Patvirtinta įstatymu	Gauta	Panaudota	Persikirstyta	Gražinta nepanaudotų			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Alytaus miesto	47 923	47 923	46 277,3	1 682,8	3,4	35	11117	811
2.	Alytaus rajono	16 958	16 958	16 418,7	493,4	–	21	2877	343
3.	Jonavos rajono	37 368	37 368	36 526,4	844	8,6	34	7831	809
4.	Kauno miesto	203 292	203 292	192 481,3	10 557,8	204,2	159	47536	4513
5.	Kauno rajono	52 794	52 794	51 398,5	1 348,8	29,8	55	11236	1218
6.	Klaipėdos miesto	105 557	105 534,5	102 648,9	2 879,3	6,3	110	23154	1909
7.	Klaipėdos rajono	29 713	29 703,7	29 701,6	–	1,1	30	6165	583
8.	Kupiškio rajono	18 137	18 137	18 135,7	–	0,2	22	3285	496
9.	Marijampolės	49 000	49 000	47 145,7	1 837,9	0,8	44	10492	1123
10.	Pakruojo rajono	20 837	20 837	20 175,9	646,3	–	26	3858	438
11.	Panevėžio rajono	26 318	26 318	26 194,8	85,6	3,8	34	4438	684
12.	Šakių rajono	29 066	29 066	28 108,6	741,8	171,3	23	5606	593
13.	Šiaulių miesto	82 821	82 821	82 895,7	–	2,4	69	18191	1587
14.	Vilniaus miesto	327 413	327 413	308 196,6	19 000,0	165,4	270	72275	5640*
15.	Vilniaus rajono	60 080	60 080	57 087,9	2 945	4,3	77	9535	1214
	Iš viso:	1 107 277	1 107 245,2	1 063 393,6	43 062,7	601,6	1009	237596	21961

*2009 m. spalio 1 d. duomenys.

Šaltinis – Valstybės kontrolė ir audituotų savivaldybių administracijos, kurios pateikė duomenis apie mokinių ir pedagogų skaičių

Audituotose savivaldybėse vienam pedagogui 2009 metais vidutiniškai teko 10,8 mokinių.

Vidutiniškai vienam besimokančiam mokiniui įstatymu 2009 metams buvo skirta 4 660,3 Lt. Savivaldybių taryboms persikirsčius mokinio krepšelio lėšas, vienam audituotose savivaldybėse besimokančiam mokiniui vidutiniškai teko 4 475,6 Lt arba 184,7 Lt mažiau mokinio krepšelio lėšų.

Valstybės kontrolė ankstesnių metų valstybinių auditų savivaldybėse metu atkreipė dėmesį, kad, esant įstatymo nuostatomis, leidžiančioms savivaldybėms nepanaudotas mokinio krepšelio lėšas

¹⁰⁴ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su vėlesniais pakeitimais), 4 priedėlis.

skirti mokymo aplinkai (šildymui, elektrai ir kt.) finansuoti, savivaldybės siekia taupyti mokinio krepšelio lėšas, kurios vėliau yra perskirstomos mokymo aplinkai finansuoti¹⁰⁵.

Mokinio krepšelio lėšų perskirstymas mokymo aplinkai finansuoti 2009 metais neatitiko mokinio krepšelio principų ir nepasiekė mokinio ta suma, kuri buvo nustatyta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

7.1. Mokinio krepšelio lėšų poreikio planavimas

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės¹⁰⁶, Lietuvos Respublikos Vyriausybė kasmet tvirtina ateinančių metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planą, pagal kurį valstybės institucijos nustatytu laiku Finansų ministerijai turi pateikti duomenis apie valstybės biudžeto asignavimų poreikį jų kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, mokinio krepšeliui finansuoti pagal kiekvieną savivaldybę. Kiekvienos savivaldybės valstybės biudžeto lėšų mokinio krepšeliui finansuoti poreikį Finansų ministerijai teikia Švietimo ir mokslo ministerija. Centrinę mokinių duomenų bazę, kuri naudojama mokinio krepšelio lėšų poreikiui apskaičiuoti pagal Metodiką¹⁰⁷ (bendras mokyklos mokinio krepšelio lėšų poreikis apskaičiuojamas jos sutartinių mokinių skaičių padauginus iš mokinio krepšelio dydžio), tvarkė Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo informacinių technologijų centras. Vadovaujantis Lietuvos mokinių / studentų duomenų bazių laikiniais nuostatais¹⁰⁸, kurie neteko galios 2009 m. rugsėjo 1 d.¹⁰⁹, Centrinės mokinių duomenų bazės duomenys buvo atnaujinami du kartus per metus, juos fiksuojant: atitinkamų metų rugsėjo 1 d., prasidėjus naujiems mokslo metams, ir kitų metų sausio 1 d., prasidėjus kalendoriniams metams. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. nustatyta Mokinių registro, kurio tvarkytoju paskirtas taip pat Švietimo informacinių technologijų centras, veiklos pradžia¹¹⁰.

Atsižvelgdami į tai, kad nuo 2009 m. sausio 1 d. pasikeitė Metodikos nuostatos (keitėsi sutartinių moksleivių skaičiaus nustatymo koeficientai, nuo 10,47 (2008 m. rugsėjo 1 d. – 2008 m. gruodžio 31 d.) iki 12,75 didėjo pedagogo vidutinio mėnesinio atlyginimo koeficientas bazinėmis mėnesinėmis algomis ir nuo 3 059 Lt (2008 m. rugsėjo 1 d. – 2008 m. gruodžio 31 d.) iki 3 774 Lt didėjo moksleivio krepšelio dydis vienam sutartiniam moksleiviui, ir norėdami įsitikinti, kad savivaldybėse mokinio krepšelio lėšų 2009 metams poreikis buvo apskaičiuotas pagal sutartinių

¹⁰⁵ Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito, atlikto Lietuvos Respublikos savivaldybėse, rezultatų ataskaita, http://www.vkontrole.lt/auditas_ataskaitos.php?tipas=f&metai=2009

¹⁰⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 (su vėlesniais pakeitimais), 3 p.

¹⁰⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-27 nutarimas Nr. 785 (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁰⁸ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002-06-28 įsakymas Nr. 1208, VI skyriaus 44–46 p.

¹⁰⁹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008-02-08 įsakymas Nr. ISAK-353, 5 p.

¹¹⁰ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008-02-08 įsakymas Nr. ISAK-353, 5 p.

mokinių skaičių, valstybiniai auditoriai paprašė savivaldybių pateikti 2008 m. rugsėjo 1 d. fiksuotus duomenis ir duomenis, kurie 2009 m. sausio mėnesį buvo patikslinti ir perduoti Švietimo informacinių technologijų centrui.

Audituotos savivaldybės negalėjo pateikti iš savo mokinių registrų duomenų bazių prašomų duomenų, nes šios bazės neformuoja ankstesnių laikotarpių sutartinių mokinių skaičiaus ataskaitų – keičiantis sutartinių mokinių skaičiavimo koeficientams, ankstesnių metų duomenys neišlieka. Savivaldybės informavo Valstybės kontrolę, kad, planuojant 2009 metų mokinio krepšelio lėšas, Švietimo informacinių technologijų centrui 2008 m. gruodžio mėn. raštais arba elektroniniu paštu buvo išsiųsti išrašai su nurodytu mokinių skaičiumi, buvusiu 2008 m. rugsėjo 1 d.

Siekdami įsitikinti savivaldybių mokinių duomenų bazių patikimumu ir tikslumu, valstybiniai auditoriai palygino šių duomenų bazių, Švietimo informacinių technologijų centro Centrinės mokinių duomenų bazės ir Švietimo informacinių technologijų centrui savivaldybių pateiktus duomenis apie sutartinių mokinių skaičių švietimo įstaigose 2009 m. rugsėjo 1 d. ir nustatė reikšmingus šio skaičiaus skirtumus.

Pavyzdžiai

Vilniaus miesto savivaldybės pateiktas sutartinių mokinių skaičius 2009 m. sausio 1 d. – 71 195, mokinių duomenų bazės – 54 744 mokiniai 2008 m. rugsėjo 1 d., Švietimo informacinių technologijų centro: 2009 m. sausio 1 d. – 87 678,0472, o 2008 m. rugsėjo 1 d. – 46 011,5729 sutartinių mokinių. Švietimo informacinių technologijų centro pateiktais duomenimis, Kauno miesto savivaldybėje bendras sutartinių mokinių skaičius 2009 m. spalio 1 d. buvo 56 389,4, arba 1 486,1811 mažesnis nei šios savivaldybės pateikti 2009 m. rugsėjo 1 d. duomenys, o Panevėžio rajono savivaldybėje bendras sutartinių mokinių skaičius 2009 m. spalio 1 d. buvo 6 924,5, arba 1,4 mažesnis negu šios savivaldybės pateikti 2009 m. rugsėjo 1 d. duomenys. Savivaldybėse nustatyti sutartinių mokinių skaičiaus skirtumai nurodyti valstybinio finansinio (teisėtumo) audito ataskaitose (žr. šios ataskaitos I priedą), kurios skelbiamos Valstybės kontrolės interneto svetainėje adresu www.vkontrolė.lt

Savivaldybių ir Švietimo ir mokslo ministerijos duomenų bazių programinė įranga neužtikrina, kad būtų galima atsekti visus duomenis, nes, keičiantis sutartinių mokinių apskaičiavimo koeficientams, mokinių duomenų bazėje neišsaugomi iki tol galioję koeficientai. Pažymėtina, kad mokinių skaičius, kuriam kintantys sutartinių mokinių apskaičiavimo koeficientai įtakos neturi, dėl nežinomų priežasčių taip pat nesutapo.

Valstybiniai auditoriai pastebėjo, kad teisės aktuose iki šiol nereglamentuota nuotolinio mokymosi tvarka ir Metodikoje nenustatytas nuotoliniu būdu besimokančių sutartinių mokinių skaičiavimo koeficientas. Nereglamentuota, kaip turėtų būti apskaičiuotas sveikatos priežiūros įstaigose besimokančių mokinių nuolat kintantis skaičius, o tai būtina skaičiuojant sutartinių mokinių skaičių ir planuojant mokinio krepšelio lėšas.

Pavyzdys

Vilniaus Ozo vidurinė mokykla nuo 2005 metų vykdo projektą „Nuotolinio mokymo(si) kursas X–XII klasei“, o nuo 2006 metų – projektą „Nuotolinio mokymo(si) kursas VIII–IX klasei“. Remiantis mokyklos mokinių duomenų baze, 2009 m. rugsėjo 1 d. mokėsi 708 mokiniai, o pagal direktoriaus įsakymu patvirtintą mokyklos klasių komplektaciją – nuotoliniu būdu mokėsi 341, arba 48 proc. mokinių. Pažymėtina, kad mokinių duomenų

bazėje nurodoma, o su mokiniu sudarytoje sutartyje nenurodoma, kad mokinys mokosi nuotoliniu būdu.

Sveikatos priežiūros įstaigose (ligoninėse) esančiuose konsultaciniuose mokymo centruose besimokantys mokiniai neregistruojami savivaldybių mokinių duomenų bazėse ir Švietimo informacinių technologijų centro Centrinėje moksleivių duomenų bazėje. Savivaldybės šiems centrams taip pat skiria mokinio krepšelio lėšas. Mokinio krepšelio dalis 2010 metais skirta atsižvelgiant į vidutinį mokinių skaičių, apskaičiuotą pagal konsultacinių mokymo centrų pateiktą mokinių skaičių 2009 metų spalio–gruodžio mėnesiais o sutartinių mokinių skaičius apskaičiuotas pagal vidutinį mokinių skaičių ir taikant Metodikos 3 priede nurodytus sutartinių mokinių skaičiavimo koeficientus.

Kadangi sutartinių mokinių skaičiaus duomenys nepatikimi, valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar savivaldybėse švietimo įstaigoms mokinio krepšelio lėšų poreikis 2009 metams buvo planuojamas ir šios lėšos paskirstytos pagal Metodiką, ir nustatyti, kiek audituotoms savivaldybėms 2009 metais turėjo būti skirta specialiosios tikslinės dotacijos lėšų mokinio krepšeliui finansuoti.

Metodikoje nenustatytas nuotoliniu būdu besimokančių sutartinių mokinių skaičiavimo koeficientas, nereglamentuota šio mokymosi tvarka ir kaip turėtų būti apskaičiuojamas sveikatos priežiūros įstaigose besimokančių mokinių skaičius.

Įstatymu¹¹¹ nuo 2009 m. sausio 1 d. buvo patvirtintas 3 774 Lt mokinio krepšelio dydis vienam sutartiniam mokiniui. Mokinio krepšelio lėšos, skirtos vienam sutartiniam mokiniui, 2009 metais mažėjo:

- 3 774 Lt (nuo 2009 m. sausio 1 d. iki 2009 m. gegužės 18 d.)¹¹²;
- 3 738 Lt (nuo 2009 m. gegužės 19 d. iki rugpjūčio 31 d.)¹¹³;
- 3 635 Lt (nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. iki gruodžio 31 d.)¹¹⁴.

Palyginus su 2008 m. rugsėjo 1 d. – 2008 m. gruodžio 31 d. galiojusių mokinio krepšelio 3 059 Lt dydžiu, vidutiniškai 2009 m. metais vienam sutartiniam mokiniui buvo skirta 658 Lt (3717–3059) arba 21,5 proc. daugiau mokinio krepšelio lėšų.

Kadangi penkiolikai audituotų savivaldybių Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 4 priedėliu 2010 metams yra skirta 1 002 599 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų ir šio įstatymo 3 straipsnyje 2010 metams nustatytas 3 310 Lt mokinio krepšelio lėšų dydis, pagal Švietimo informacinių technologijų centro pateiktus duomenis valstybiniai auditoriai apskaičiavo, kiek mokinio krepšelio lėšų galėjo būti skirta vadovaujantis Metodikos nuostatomis. Nustatyta, kad audituotoms savivaldybėms Lietuvos Respublikos 2010 metų

¹¹¹ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 3 str. 2 d.

¹¹² Ten pat, 3 str. 2 d.

¹¹³ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (2009-05-07 įstatymo Nr. XI-247 redakcija), 3 str. 2 d.

¹¹⁴ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (2009-07-23 įstatymo Nr. XI-396 redakcija), 3 str. 2 d.

valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu skirta 4 416,3 tūkst. Lt daugiau mokinio krepšelio lėšų, nei priklausytų pagal Metodikos nuostatas.

Pažymėtina, kad Švietimo ir mokslo ministerija 2010 m. sausio 4 d. raštu Nr. SR-71-06-1 informavo savivaldybes, kad ministerijos iniciatyva audituotoms savivaldybėms numatytos 4 394,5 tūkst. Lt papildomos lėšos pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio lėšų trūkumui kompensuoti dėl darbo užmokesčio mažinimo nuo 2009 m. spalio 1 d. Ministerija taip pat pabrėžė, kad ši lėšų dalis įskaičiuota į Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 4 priedėlyje nurodytą specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti sumą ir kiekvienai savivaldybei nurodė konkrečią šių lėšų sumą, kuri daugumoje savivaldybių sutampa su auditorių apskaičiuota didesne savivaldybėms skirta suma.

Kaip minėta, esant įstatymo nuostatoms, leidžiančioms savivaldybėms nepanaudotas mokinio krepšelio lėšas skirti mokymo aplinkai (šildymui, elektrai ir kt.) finansuoti, savivaldybės siekia šias lėšas taupyti ir perskirstyti mokymo aplinkai finansuoti. Nustatyta, kad audituotos savivaldybės 2009 metais IV ketvirtyje perskirstė 43 062,7 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų kitoms švietimo reikmėms finansuoti (pvz.: Vilniaus miesto savivaldybė – 19,0 mln. Lt, Kauno miesto savivaldybė – 10, 5 mln. Lt). Be to, 601,6 tūkst. Lt šių lėšų, įvykdžius ugdymo planus, savivaldybėse liko nepanaudota. Kadangi vidutiniškai 2009 m. metais vienam sutartiniam mokiniui buvo skirta 21,5 proc. daugiau mokinio krepšelio lėšų nei 2008 m. (dėl Metodikoje pasikeitusių koeficientų, kurie turėjo įtaką sutartinių mokinių skaičiaus padidėjimui, esant tam pačiam mokinių skaičiui), dauguma audituotų savivaldybių turėjo galimybę 2009 metais sutaupyti mokinio krepšelio lėšas skirti pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio lėšų trūkumui kompensuoti dėl darbo užmokesčio mažinimo.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu skirtoje specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti sumoje numatyta dalis papildomų lėšų audituotose savivaldybėse gali būti nepanaudota.

Švietimo ir mokslo ministerijai būtina užtikrinti savivaldybių mokinių duomenų bazėse kaupiamų duomenų apie sutartinių mokinių skaičių patikimumą, tikslumą, informatyvumą ir palyginamumą su Švietimo informacinių technologijų centro Centrinės mokinių duomenų bazės duomenimis bei racionalų, atitinkantį Metodikos nuostatas, mokinio krepšelio lėšų planavimą.

7.2. Mokinio krepšelio lėšų panaudojimas darbo užmokesčiui

7.2.1. Dėl priedų ir priemokų

Švietimo įstaigų pedagoginių darbuotojų tarifinių atlygių, tarnybinių atlyginimų koeficientus ir kitas darbo apmokėjimo sąlygas 2009 metais nustatė Aprašas¹¹⁵, pagal kurio nuostatas pedagoginiams darbuotojams už papildomų darbų atlikimą yra numatyta galimybė tarifikuoti papildomas valandas, pavyzdžiui, už Aprašo 27.4 punkte išvardytus darbus visiems mokytojams turi būti tarifikuojamos 2 valandos (už 18 kontaktinių valandų per savaitę), o pagal 28 punktą gali būti papildomai tarifikuojamos valandos už vadovavimą bendrabučiu, mokomosioms dirbtuvėms, kitus darbus, bet ne daugiau kaip po 4 valandas per savaitę.

Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹¹⁶ patvirtintą tvarką (toliau – Nutarimas), biudžetinių įstaigų vadovams suteikta teisė, neviršijant darbo užmokesčiui skirtų lėšų, nustatyti darbuotojams (išskyrus vadovo pavaduotojus, struktūrinių padalinių vadovus ir jų pavaduotojus) *priedus* už aukštą kvalifikaciją, skubių, svarbių ar sudėtingų darbų (užduočių) vykdymą ir *priemokas* už laikinai nesančių darbuotojų funkcijų (pareigų) arba raštišku darbuotojo sutikimu – papildomų darbų vykdymą (jeigu nesudaroma papildoma darbo sutartis), nurodant konkretų terminą, bet ne ilgesnį kaip iki kalendorinių metų pabaigos. Bendra šių priedų ir priemokų suma neturi viršyti darbuotojui nustatyto 0,9 tarnybinio atlyginimo dydžio.

Savivaldybėse švietimo įstaigų vadovai pedagoginiams darbuotojams priemokas už laikinai nesančių darbuotojų funkcijų (pareigų) vykdymą ir papildomus darbus bei priedus už įvairius kitus darbus skiria nevienodai, t.y. pagal Nutarimo ir Aprašo nuostatas arba tik Aprašo nustatyta tvarka tarifikuoja papildomas valandas.

Pavyzdžiai¹¹⁷

Šiaulių miesto savivaldybės Didždvario gimnazijoje Aprašo nustatyta tvarka tarifikuotas darbo užmokestis sudarė 2 500,4 tūkst. Lt, vadovaujantis Nutarimu išmokėta 40,9 tūkst. Lt priedų ir priemokų. Jovaro pagrindinėje mokykloje atitinkamai 167,9 tūkst. Lt ir 4,6 tūkst. Lt. Aukštabalio pradinėje mokykloje priedai ir priemokos pagal Nutarimo nuostatas nemokėti.

Vilniaus miesto savivaldybės J. Basanavičiaus vidurinėje mokykloje pedagoginis darbo užmokestis sudarė 674,9 tūkst. Lt, vadovaujantis Nutarimu skirta 94,3 tūkst. Lt priemokų.

Audituotose Klaipėdos rajono savivaldybės ugdymo įstaigose: Endriejavo vidurinėje mokykloje, Priekulės Ievos Simonaitytės vidurinėje mokykloje, Kretingalės pagrindinėje mokykloje Vėžaičių pagrindinėje mokykloje priedai ir priemokos vadovaujantis Nutarimo nuostatomis nebuvo mokėti.

¹¹⁵ Švietimo ir mokslo ministro 2008-12-30 įsakymu Nr. ISAK-3545 ir 2009-08-21 įsakymu Nr. ISAK-173 patvirtintas Švietimo įstaigų pedagoginių darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas.

¹¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ (su vėlesniais pakeitimais), 5 p.

¹¹⁷ Duomenys apie audituotų švietimo įstaigų pedagogų darbo užmokestį nurodyti 2010 m. baigtų valstybinio finansinio (teisėtumo) auditų ataskaitose, kurios skelbiamos Valstybės kontrolės interneto svetainėje adresu www.vkontrolė.lt

Pažymėtina, kad pedagoginiams darbuotojams pagal Nutarimą skiriamų priedų ir priemokų dydžiai yra gerokai didesni, negu tarifikuojamos papildomos valandos, nes šių priedų ir priemokų suma gali siekti darbuotojui nustatytą 0,9 tarnybinio atlyginimo dydį, todėl dėl tokio teisės aktų reglamentavimo pedagoginiams darbuotojams už papildomus darbus ir kitą veiklą yra nevienodai apmokama, o švietimo įstaigos nėra suinteresuotos už papildomus darbus mokėti Aprašo nustatyta tvarka. Be to, švietimo įstaigų vadovai, skirdami darbuotojams priedus ir priemokas už papildomus darbus pagal abiejų minėtų teisės aktų nuostatas, dažniausiai jas taiko neteisingai: neįvardija konkrečių darbų arba nurodo darbus, nesusijusius su ugdymo procesu, nurodo klaidingą tarifikuojamų valandų skaičių ir pan. Darbo užmokesčio srityje valstybiniai auditoriai kasmet nustato teisės aktų pažeidimus bei įstaigoms padarytą materialinę žalą.

Siekiant supaprastinti pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio reglamentavimą, Švietimo ir mokslo ministerija turėtų spręsti klausimą dėl galimybės Apraše¹¹⁸ atsisakyti pedagoginiams darbuotojams papildomų valandų už atliekamus papildomus darbus tarifikuojimo ir palikti įstaigų vadovams teisę už šiuos darbus nustatyti pedagoginiams darbuotojams priedus ir priemokas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

7.2.2. Dėl vidutinio darbo užmokesčio

Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį, kad šio audito metu buvo vertinamas vidutinis pedagogų darbo užmokestis, apskaičiuotas iš mokinio krepšelio lėšų, t.y. iš vieno lėšų šaltinio ir tik audituotose savivaldybių švietimo įstaigose.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad audituotose savivaldybių švietimo įstaigose bendras vieno pedagogo vidutinis mėnesinis darbo užmokestis yra 2 570 Lt, kuris vidutiniškai 514 Lt, arba 20 proc., viršijo Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiamą bendrą šalies ūkio vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį (žr. 7 lentelę).

Statistikos departamento skelbiami duomenys apie 2009 metų vidutinį mėnesinį darbo užmokestį

Šalies ūkio su individualiomis įmonėmis – 2 056,0 Lt.

Valstybės sektoriaus 2 285,6 Lt.

Privataus sektoriaus su individualiomis įmonėmis 1 915,5 Lt.

Informacija: 2010-7-30 Statistikos departamentas

¹¹⁸ Švietimo ir mokslo ministro įsakymai: 2008-12-30 Nr. ISAK-3545 ir 2009-08-21 Nr. ISAK-173.

6 lentelė. Duomenys apie atrankos būdu pasirinktų savivaldybių mokyklų pedagogų vidutinį darbo užmokestį

Savivaldybės pavadinimas	Atrankos būdu pasirinktų mokyklų skaičius	Vidutinis vieno mokytojo atlyginimas per mėnesį
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
	Pradinės	
Vilniaus miesto	5	3,2
	Pagrindinės	
Vilniaus miesto	5	3,1
Klaipėdos rajono*	2	2,5
Marijampolės*	2	1,9
Kupiškio rajono*	3	2,1
	Vidurinės	
Vilniaus miesto	5	2,9
Klaipėdos rajono*	2	2,1
Šakių rajono*	2	2,6
Kauno miesto*	4	2,2
	Gimnazijos	
Vilniaus miesto	5	3,2
Pakruojo rajono*	2	2,6
Kauno rajono*	2	2,5

*Savivaldybės, kuriose vidutinis darbo užmokestis apskaičiuotas kartu su pedagogų, dirbančių antraeilėse pareigose, darbo užmokesčiu.
Šaltinis – Valstybės kontrolė ir savivaldybių administracijų pateikti duomenys

Atkreiptinas dėmesys, kad atsitiktinės atrankos būdu pasirinktų audituotų savivaldybių mokyklų apskaitos registruose ir finansinėje atskaitomybėje pateikti darbo užmokesčio duomenys (lėšų šaltinis – mokinio krepšelis) yra nurodyti kartu su pedagogų, mokykloje dirbančių antraeilėse pareigose, darbo užmokesčiu. Pavyzdžiui, vienoje iš Kauno miesto vidurinių mokyklų antraeilėse pareigose dirba 44 kitose švietimo įstaigose dirbantys pedagogai, kitose trijose – iš viso 22 pedagogai. Dėl to valstybiniai auditoriai neturėjo galimybės išskirti dirbančių antraeilėse pareigose pedagogų darbo užmokesčio sumos, kuri turi įtaką bendram vieno pedagogo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžiui.

Savivaldybių švietimo įstaigose dirbančių pedagogų darbo užmokesčio lėšų šaltinis yra ne tik specialiosios tikslinės dotacijos lėšos mokinio krepšeliui finansuoti. Dalį lėšų darbo užmokesčiui skiria Švietimo ir mokslo ministerija pagal sudarytas su savivaldybių administracijomis lėšų naudojimo sutartis.

Švietimo ir mokslo ministerijos skiriamos lėšos pedagogų darbo užmokesčiui finansuoti

Pagal sudarytas lėšų naudojimo sutartis su savivaldybių administracijomis Švietimo ir mokslo ministerijos pervedamos lėšos bendrojo lavinimo mokyklų mokytojų darbui apmokėti, taikant eksperimentinį etatinį mokytojų darbo apmokėjimą. Lėšos darbo užmokesčiui skiriamos pagal pavedimų lėšų (2.2.1.1.1.31) išlaidų straipsnį.

Pagal lėšų naudojimo sutartis su savivaldybių administracijomis Švietimo ir mokslo ministerija perveda lėšas švietimo įstaigų priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų etatų finansavimui, švietimo pagalbos specialistų etatų finansavimui, t. y. švietimo įstaigų darbuotojų darbo užmokesčiui mokėti. Lėšos darbo užmokesčiui skiriamos pagal pavedimų lėšų (2.2.1.1.1.31) išlaidų straipsnį¹¹⁹.

Valstybiniai auditoriai savivaldybėse minėtų pavedimų lėšų išlaidų audito neatliko, nes tai nebuvo šio audito tikslas.

7.3. Dėl mokyklų tinklo pertvarkos

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹²⁰ patvirtintas Kriterijų sąrašas, kuriuo vadovaudamasi savivaldybės imasi priemonių mokyklų tinklui optimizuoti: visose audituotose savivaldybėse priimti tarybų sprendimai dėl mokyklų reorganizavimo, patvirtinti ilgalaikiai mokyklų steigimo, reorganizavimo, vidaus struktūros pertvarkymo planai.

Kai kuriose savivaldybėse Kriterijų sąrašo neatitiko pagal ugdymo programas sukomplektuotų klasių mokinių skaičiaus vidurkis.

Pavyzdžiai

Šakių rajono savivaldybės Paluobių pagrindinėje mokykloje V–VIII tam tikrose klasėse mokosi 49 mokiniai – turi būti ne mažesnis kaip 60 mokinių, IX–X tam tikrose klasėse mokosi 23 mokiniai – turi būti ne mažesnis kaip 30 mokinių.

Panevėžio rajono savivaldybės Raguvos gimnazijos Šilų skyriaus I–IV klasėse mokosi 14, o turi būti ne mažiau negu 20 mokinių, Geležių pagrindinės mokyklos I–IV klasėse mokosi 18, o turi būti ne mažiau negu 24 mokiniai, V–X klasėse mokosi 65, o turi būti ne mažiau negu 72 mokiniai, Upytės A. Belazaro pagrindinės mokyklos V–X klasėse mokosi 43, o turi būti ne mažiau negu 50 mokinių.

Pakruojo rajono savivaldybės Lygumų, Rozalimo vidurinių mokyklų I–IV klasėse yra po 5 komplektus, kuriuose mokosi vidutiniškai po 13,6 mokinio – turi būti ne mažiau kaip 15 mokinių; Balsių pagrindinėje mokykloje I–IV klasėse yra 6 komplektai, kuriuose mokosi vidutiniškai po 11,67 mokinio – turi būti ne mažiau kaip 15 mokinių; Žemynos pagrindinėje mokykloje IX–X klasėse yra 3 komplektai, kuriuose mokosi vidutiniškai po 14,67 mokinio – turi būti ne mažiau kaip 25 mokinių.

Klaipėdos miesto savivaldybėje Kriterijų sąrašo nuostatų neatitiko Maksimo Gorkio pagrindinės mokyklos pagal ugdymo programas sukomplektuotų klasių mokinių skaičiaus vidurkis: I–IV atskirose klasėse (jų yra 12) mokosi 247 mokiniai – turi būti ne mažiau kaip 264 mokiniai, V–VIII atskirose klasėse (jų yra 10) mokosi 219 mokinių – turi būti ne mažiau kaip 250 mokinių, IX–X atskirose klasėse (jų yra 4) mokosi 83 mokiniai – turi būti ne mažiau kaip 100 mokinių.

Valstybiniai auditoriai atkreipė savivaldybių dėmesį, kad pagal ugdymo programas sukomplektuotose mokyklų klasėse mokinių skaičiaus vidurkis turi būti nustatomas vadovaujantis Kriterijų sąrašu, todėl savivaldybėse priimami sprendimai dėl leidimo išimties tvarka komplektuoti klases, esant mažesniau mokinių skaičiaus vidurkiui, prieštarauja šio sąrašo nuostatom.

¹¹⁹ Valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“. Su ataskaita galima susipažinti

http://www.vkontrole.lt/auditas_ataskaitos.php?tipas=fhttp://www.vkontrole.lt/auditas_ataskaitos.php?tipas=f

¹²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-06-14 nutarimu Nr. 746 (2009-08-26 nutarimo Nr.903 redakcija) patvirtintas Bendrojo lavinimo, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašas, 6.17.1–6.17.4 p.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo¹²¹ 69 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad formaliojo švietimo programoms valstybinėse, savivaldybių ir nevalstybinėse mokyklose finansuoti, neformaliojo vaikų švietimo programoms finansuoti iš valstybės ir savivaldybių biudžetų taikomas mokymo lėšų skyrimo vienam mokiniui principas. Pagal Metodikos¹²² nuostatas moksleivių krepšelių, skiriamų mokyklai, dydis priklauso nuo sutartinių moksleivių skaičiaus mokykloje.

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas¹²³ 2009 metais leido mokyklų steigėjams perskirstyti mokinio krepšelio lėšas tarp mokyklų iki 5 proc. visos specialiosios tikslinės dotacijos, bet ne daugiau kaip 15 proc. mokyklai skirtų lėšų.

Daugumos audituotų savivaldybių tarybos, atsižvelgdamos į šią nuostatą, perskirstė mokinio krepšelio lėšas tarp švietimo įstaigų. Kai kuriose savivaldybių mokyklose esant nesukomplektuotoms klasėms, mokinių skaičius, tenkantis vienam pedagogui, buvo mažesnis, o mokinio krepšelio lėšos, kurios 2009 metais vidutiniškai teko vienam šiose mokyklose besimokančiam mokiniui, buvo reikšmingai didesnės nei kitose mokyklose.

Pavyzdžiai

Vilniaus Pavilnio pagrindinėje mokykloje vienam mokytojui tenka 8 mokiniai, o vienam mokiniui tenka vidutiniškai 7,2 tūkst. Lt mokinio krepšelio ir 1,8 tūkst. Lt aplinkos lėšų per metus, Vilniaus Liudvinavo 12,5 tūkst. Lt mokinio krepšelio ir 6,4 tūkst. Lt aplinkos lėšų, kai Vilniaus Žemynos pagrindinėje mokykloje atitinkamai 3,4 tūkst. Lt ir 0,6 tūkst. Lt. Pagal Vilniaus miesto savivaldybės patvirtintą planą Vilniaus Pavilnio pagrindinės mokyklos nenumatoma reorganizuoti.

Vilniaus rajono savivaldybės Senasialio pradinėje mokykloje vienam mokiniui tenka beveik 2,3 karto daugiau mokinio krepšelio lėšų ir 5,5 karto daugiau aplinkos lėšų. Šioje mokykloje vienam pedagogui tenka mažesnis mokinių skaičius nei kitose pradinėse mokyklose. Ažulaukės pagrindinėje mokykloje vienam mokiniui tenka 1,6 karto daugiau mokinio krepšelio lėšų ir 1,9 karto daugiau aplinkos lėšų. Šioje mokykloje taip pat vienam pedagogui tenka mažesnis mokinių skaičius nei kitose pagrindinėse mokyklose. Analogiška padėtis vidurinėse mokyklose ir gimnazijose. Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje nustatė¹²⁴, kad savivaldybėje 2009 metais dėl klasių komplektų pertekliaus 9 mokyklose klasės nebuvo jungiamos arba, trūkstant nustatyto mokinių skaičiaus, steigiamos klasės¹²⁵ ir todėl, pažeidžiant teisės aktų reikalavimus¹²⁶, neracionaliai naudojamos lėšos. Auditoriai savivaldybei rekomendavo klasių komplektų skaičių nustatyti vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, tačiau savivaldybė su rekomendacija nesutinka, yra inicijavusi Vyriausybės nutarimo¹²⁷ pakeitimus.

Valstybės kontrolės nuomone, savivaldybės turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad pagal ugdymo programas sukomplektuotose mokyklų klasėse mokinių skaičiaus vidurkis turi būti nustatomas vadovaujantis Kriterijų sąrašu.

¹²¹ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991-06-25 Nr. I-1489 (2003-06-17 įstatymo Nr. IX-1630 redakcija).

¹²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-27 nutarimas Nr. 785 (2002-12-11 nutarimo Nr. 1947 redakcija), 3 p.

¹²³ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės Biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 3 str. 3 d. 4 p.

¹²⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje 2009-04-27 teikimas Nr. 1T-17 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2009-03-27 sprendimo Nr. T3-89“.

¹²⁵ Savivaldybės tarybos 2009-03-27 sprendimas Nr. T3-89 „Dėl 2009-2010 mokslo metų bendrojo lavinimo mokyklų klasių komplektų nustatymo“.

¹²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-06-14 nutarimas Nr. 746 „Dėl bendrojo lavinimo, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašo patvirtinimo“, 6.4.2 ir 6.5.2 p.

¹²⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-06-14 nutarimas Nr. 746 „Dėl bendrojo lavinimo, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašo patvirtinimo“.

Nesant tinkamai sukomplektuotų klasių, kai kuriose mokyklose vienam pedagogui tenka mažas mokinių skaičius, todėl mokinio krepšelio lėšos naudojamos netolygiai ir neracionaliai.

8. Dėl specialiųjų tikslinių dotacijų poreikio 2010 metams planavimo ir šių lėšų naudojimo

Valstybiniai auditoriai savivaldybėse kasmet nustato, kad administracijos kuruojančioms valstybės institucijoms / įstaigoms pateikia nepagrįstą skaičiavimais ir didesnę, negu priklausytų pagal šių institucijų patvirtintas metodikas, specialiųjų tikslinių dotacijų poreikį.

Audituotų savivaldybių administracijose įvertinus kuruojančioms valstybės institucijoms/įstaigoms pateiktų specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų 2010 metams poreikio teisingumą, nustatyta:

- Savivaldybės pateikė nepagrįstą skaičiavimais arba padidėjimą lemiančiais veiksniais **28 531,8 tūkst. Lt** specialiųjų tikslinių dotacijų 2010 metams poreikį (16 761,7 tūkst. Lt laidojimo pašalpoms mokėti; 8 907,5 tūkst. Lt socialinei paramai mokiniams teikti; 2 862,6 tūkst. Lt lėšų būsto šildymo išlaidų, išlaidų šaltam vandeniui ir išlaidų karštam vandeniui kompensacijoms mokėti);

- Nesilaikant teisės aktų reikalavimų (valstybės institucijų/įstaigų patvirtintų metodikų, susijusių su valstybės biudžeto lėšų savivaldybių biudžetams poreikio planavimu, nuostatų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹²⁸ patvirtintos darbo užmokesčio fondo apskaičiavimo tvarkos) savivaldybių administracijos apskaičiavo **1 792,5 tūkst. Lt** didesnę specialiųjų tikslinių dotacijų 2010 metams poreikį valstybinėms funkcijoms atlikti (1 424,5 tūkst. Lt priešgaisrinės saugos; 164,1 tūkst. Lt archyvinių dokumentų tvarkymo; 108,2 tūkst. Lt dalyvavimo rengiant ir įgyvendinant darbo rinkos politikos priemones ir gyventojų užimtumo programas; 95,7 tūkst. Lt civilinės saugos). Be to, auditoriai negalėjo įvertinti **430,0 tūkst. Lt** lėšų civilinės saugos funkcijai atlikti poreikio apskaičiavimo teisingumo;

- Planuojant valstybės investicijas 2010 metams, savivaldybėse **21** investicijų projektas, kurių bendra vertė **134 380,0 tūkst. Lt**, nebuvo planuojami 2008–2010 ir 2009–2011 metų Valstybės investicijų programose.

Apie klaidingus kuruojančioms valstybės institucijoms/įstaigoms pateiktus valstybės biudžeto lėšų 2010 metams poreikio duomenis buvo informuotos savivaldybės ir Socialinės

¹²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas 2003-03-03 Nr. 280 „Dėl valstybės tarnautojų ir darbuotojų, gaunančių darbo užmokesčių iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų, darbo užmokesčio fondo apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“, 2.1.1 p.

apsaugos ir darbo, Vidaus reikalų ministerijos bei Lietuvos archyvų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės¹²⁹.

Valstybės kontrolė kuruojančioms valstybės institucijoms/įstaigoms pasiūlė, planuojant valstybės biudžeto lėšų savivaldybių biudžetams 2010 metams poreikį, įvertinti raštuose pateiktą informaciją apie savivaldybėse nustatytas klaidas ir neatitikimus.

Valstybiniai auditoriai atkreipė dėmesį, kad audituotos savivaldybės 2009 metais perskirstė 48 642,8 tūkst. Lt ir grąžino nepanaudotas 5 581,7 tūkst. Lt specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas.

Nustatyti faktai rodo, kad kasmet planuojamas didesnis nei realus valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams poreikis.

Specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų ekonomijos ir perskirstymo pavyzdys

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymu¹³⁰, Vilniaus rajono savivaldybės taryba sprendimais¹³¹ 2 029,4 tūkst. Lt nepanaudotą specialiąją tikslinę dotaciją, skirtą socialinėms išmokoms ir kompensacijoms mokėti (iš jų: 1 151,2 tūkst. Lt šildymo išlaidų, išlaidų šaltam ir karštam vandeniui kompensacijoms mokėti; 588,8 tūkst. Lt socialinei paramai mokiniams; 36,0 tūkst. Lt socialinėms paslaugoms teikti, 253,4 tūkst. Lt socialinėms išmokoms mokėti) skyrė savivaldybės biudžeto įsiskolinimams dengti.

Pažymėtina, kad savivaldybei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais¹³² skirta 2 201,1 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų kompensacijoms už šildymą, socialinei pašalpai ir paramai mokiniams. Iš šios sumos savivaldybė panaudojo:

- 1 858,4 tūkst. Lt socialinėms išmokoms ir kompensacijoms mokėti;
- 342,7 tūkst. Lt socialinei paramai mokiniams už įsigytus mokinio reikmenis.

Taip buvo sutaupytos socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti bei socialinei paramai mokiniams skirtos specialiosios tikslinės dotacijos lėšos, kurios, kaip nepanaudotos šiai funkcijai atlikti, buvo perskirstytos savivaldybės biudžeto įsiskolinimams dengti.

Savivaldybės specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas sutaupo ir perskirsto savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti, nes kasmet yra planuojamas didesnis nei realus specialiųjų tikslinių dotacijų poreikis ir papildomai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais skiriamos lėšos.

Valstybės kontrolė ne kartą yra atkreipusi dėmesį, kad nepanaudotos pagal jų tikslinę paskirtį valstybės biudžeto lėšos nepasiekia valstybinėms funkcijoms atlikti keliamų tikslų, o negražintinas šių lėšų suteikimas savivaldybių biudžetų išlaidoms finansuoti vertintinas kaip parama savivaldybių biudžetams¹³³.

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetas 2009-10-14 priėmė sprendimą Nr. 141-S-24, kuriuo Vyriausybei pasiūlė nenumatyti rodiklių įstatyme galimybės nepanaudotas specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas, skirtas mokinio krepšeliui finansuoti ir valstybinėms funkcijoms atlikti,

¹²⁹ Valstybės kontrolės raštai: 2009-10-12 Nr. S-(30-1.10.1)-2190; 2009-10-12 Nr. S-(30-1.10.1)-2188; 2009-10-12 Nr. S-(30-1.10.1)-2189.

¹³⁰ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, (2009-07-23 įstatymo Nr. XI-396 redakcija), 3 str. 2 d.

¹³¹ Savivaldybės tarybos sprendimai: 2009-12-23 Nr. T3-375, 401, 2009-12-30 Nr. T3-440.

¹³² Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai: 2009-08-17 Nr. 863, 2009-10-28 Nr. 1383.

perskirstyti kitoms savivaldybių reikmėms ar išskolinimams dengti ir inicijuoti Biudžeto sandaros įstatymo 32 str. pakeitimus, kad būtų panaikintos šio straipsnio nuostatos, leidžiančios kasmet numatyti rodiklių įstatyme savivaldybėms galimybę šių lėšų negražinti į valstybės biudžetą.

Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme¹³⁴ nustatyta, kad vykdant savivaldybių biudžetus nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos valstybinėms funkcijoms atlikti ketvirtąjį ketvirtį naudojamos tik savivaldybių biudžetų išskolinimams dengti, o nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti – tik mokymo reikmių išskolinimams dengti.

Valstybės kontrolės nuomone, siekiant, kad valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšos būtų naudojamos efektyviai, racionaliai ir pagal paskirtį, minėtame įstatyme neturėtų būti numatyta galimybė šias lėšas perskirstyti ir negražinti į valstybės biudžetą.

Rengiant atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, turėtų būti papildyta šio įstatymo nuostata, kuri nustatytų savivaldybėms pareigą specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas, nepanaudotas pagal jų tiesioginę paskirtį, gražinti į valstybės biudžetą.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetams 2009 m. skirtos valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, lyginant su 2008 metais, padidėjo 329,9 mln. Lt, arba 12,6 proc.
2. Audito metu savivaldybės įgyvendino 65 proc. valstybinio audito rekomendacijų, pažeidžiant teisės aktus ne pagal paskirtį panaudotos 1,1 mln. Lt valstybės lėšos gražintos į valstybės biudžetą, apskaitoje užregistruotas 4,1 mln. Lt vertės patikėjimo teise valdomas valstybės turtas.
3. Valstybės kontrolė savivaldybių vidaus kontrolės sistemą (įskaitant finansų valdymą) įvertino kaip patenkinamą (80 proc.) arba silpną (13 proc.). Tik Kupiškio rajono savivaldybės vidaus kontrolė buvo įvertinta gerai.
4. Audituotų savivaldybių ataskaitose nustatyta 8,4 mln. Lt klaidų suma ir 0,8 mln. Lt kasinių išlaidų teisingumo valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, dėl to aštuonioms audituotoms savivaldybėms buvo pareikšta sąlyginė nuomonė.

¹³³ 2008 m. liepos 18 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-30-3-13; 2009 m. rugsėjo 2 d. savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų apibendrinimo ataskaita Nr. AB-8.

¹³⁴ Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2009-12-10 Nr. XI-563, 4 str. 1 d.

5. Daugumoje savivaldybių nustatyti valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto naudojimo pažeidimai, dėl to dvylikai (80 proc.) audituotų savivaldybių buvo pareikšta sąlyginė, vienai – Vilniaus miesto savivaldybei – neigiama nuomonė:

5.1. ne pagal paskirtį ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus panaudota 9,9 mln. Lt valstybės lėšų, nustatyti materialinės žalos atvejai, administracijų direktoriams neteisėtai suteikti įgaliojimai persikirstyti lėšas, teisės aktų pažeidimai pervedant kitoms savivaldybėms valstybės lėšas;

5.2. valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar pagrįstai įsigyti 4,7 mln. Lt vertės statybos darbai ir negalėjo patvirtinti, ar 1,2 mln. Lt valstybės lėšų savivaldybėse panaudota pagal paskirtį ir teisėtai;

5.3. savivaldybės patikėjimo teise valdomą 1,2 mln. Lt vertės valstybės turtą neteisėtai perdavė biudžetinėms įstaigoms valdyti, naudoti ir disponuoti juo taip pat patikėjimo teise, nesant savivaldybių tarybų sprendimų administracijos nurašė 0,3 mln. Lt vertės turtą, neperdavė įstaigoms pagal panaudos sutartis ir perdavimo ir priėmimo aktus 0,4 mln. Lt vertės turto, valstybinę žemę naudojo ne valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti, valstybinės žemės sklypų nesuformavo ir neįregistravo Nekilnojamojo turto registre;

5.4. savivaldybių administracijos apskaitoje neužregistravo pastatų, statinių, kompiuterinės įrangos, nepagrįstai užregistravo 0,9 mln. Lt vertės turtą, ne pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (toliau – VSAFAS) reikalavimus tvarkė turto apskaitą.

6. Valstybės kontrolė pastebėjo tendenciją, kad savivaldybių administracijos, vykdydamos investicinius projektus, tinkamai neparengia statybos darbų viešųjų pirkimų dokumentų, neinicijuoja statybos kainų perskaičiavimo, pirkdamos papildomus darbus netaiko nustatytos pirkimų tvarkos, dėl to sudaromos sąlygos valstybės lėšas naudoti neracionaliai ir neekonomiškai. Dėl šių priežasčių savivaldybės prarado galimybę sutaupyti iki 0,5 mln. Lt valstybės lėšų, o valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, ar 0,8 mln. Lt valstybės lėšos panaudotos racionaliai.

7. Savivaldybėse nustačius reikšmingus įstatymų pažeidimus, Valstybės kontrolierius ir Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas priėmė dešimt sprendimų: Alytaus rajono, Kauno miesto, Marijampolės, Klaipėdos miesto, Vilniaus rajono, Pakruojo rajono, Šiaulių miesto, Vilniaus miesto, Alytaus miesto, Kauno rajono savivaldybėms.

8. Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito rezultatai perduoti Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai dėl audito Kauno rajono savivaldybėje, Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai dėl audito Šiaulių miesto savivaldybėje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovui Klaipėdos apskrityje dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos priimtų sprendimų, Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos dėl Kauno miesto savivaldybei suteikto valstybinės žemės sklypo naudojimo ne valstybės ar savivaldybės funkcijoms atlikti.

9. Mokinio krepšelio lėšų perskirstymas 2009 metais neatitiko mokinio krepšelio principų ir nepasiekė mokinio ta suma, kuri buvo nustatyta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

10. Kadangi sutartinių mokinių skaičiaus duomenys nepatikimi, valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar savivaldybėse švietimo įstaigoms mokinio krepšelio lėšų poreikis 2009 metams buvo planuojamas ir šios lėšos paskirstytos pagal Metodiką, ir nustatyti, kiek audituotoms savivaldybėms 2009 metais turėjo būti skirta specialiosios tikslinės dotacijos lėšų mokinio krepšeliui finansuoti.

11. Metodikoje nenustatytas nuotoliniu būdu besimokančių sutartinių mokinių skaičiavimo koeficientas, nereglamentuota šio mokymosi tvarka ir kaip turėtų būti apskaičiuojamas sveikatos priežiūros įstaigose besimokančių mokinių skaičius.

12. Savivaldybėse pagal ugdymo programas sukomplektuotas mokyklų klasėse mokinių skaičiaus vidurkis nustatomas nesivadovaujant Kriterijų sąrašu. Nesant tinkamai sukomplektuotų klasių, kai kuriose mokyklose vienam pedagogui tenka mažas mokinių skaičius, todėl mokinio krepšelio lėšos naudojamos netolygiai ir neracionaliai.

13. Savivaldybės specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas sutaupo ir perskirsto savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti, nes kasmet yra planuojamas didesnis nei realus specialiųjų tikslinių dotacijų poreikis ir papildomai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais skiriamos lėšos.

Rekomendacijos savivaldybėms

Valstybinio audito metu savivaldybėms buvo pateiktos 136 rekomendacijos dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo, audito metu nustatytų ir neištaisytų klaidų. Valstybės kontrolei savivaldybės pateikė priemonių planus ir numatė terminus rekomendacijoms įgyvendinti.

Rekomendacijos Švietimo ir mokslo ministerijai

- Užtikrinti savivaldybių mokinių duomenų bazėse kaupiamų duomenų apie sutartinių mokinių skaičių patikimumą, tikslumą, informatyvumą ir palyginamumą su Švietimo informacinių technologijų centro Centrinės mokinių duomenų bazės duomenimis bei racionalų, atitinkantį Metodikos nuostatus, mokinio krepšelio lėšų planavimą.

- Siekiant supaprastinti pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio reglamentavimą, spręsti klausimą dėl galimybės Apraše atsisakyti pedagoginiams darbuotojams papildomų valandų už atliekamus papildomus darbus tarifavimo ir palikti įstaigų vadovams teisę už šiuos darbus nustatyti pedagoginiams darbuotojams priedus ir priemokas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Rekomendacija Finansų ministerijai

- siekiant racionaliai ir ekonomiškai naudoti specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas, rengiant atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, jį papildyti nuostata, nustatančia savivaldybėms pareigą nepanaudotas pagal jų tiesioginę paskirtį specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas gražinti į valstybės biudžetą.

3-iojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja

Rita Švedienė

PRIEDAI

Savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų apibendrinimo ataskaitos
1 priedas

Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto valstybinio finansinio (teisėtumo) audito ataskaitos ir išvados

Eil. Nr.	Subjektas	Valstybinio audito ataskaita	Valstybinio audito išvada
1	2	3	4
1.	Vilniaus miesto savivaldybė	Dėl Vilniaus miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-06-01, Nr. FA-P-34-18-64	2010-06-01, Nr. 9-64
2.	Alytaus miesto savivaldybė	Dėl Alytaus miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-27, Nr. FA-P-31-19-40	2010-05-27, Nr. 9-40
3.	Alytaus rajono savivaldybė	Dėl Alytaus rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-06-01, Nr. FA-P-31-20-65	2010-06-01, Nr. 9-65
4.	Jonavos rajono savivaldybė	Dėl Jonavos rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-31, Nr. FA-P-31-21-62	2010-05-31, Nr. 9-62
5.	Kauno miesto savivaldybė	Dėl Kauno miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-06-02, Nr. FA-P-31-18-69	2010-06-02, Nr. 9-69
6.	Kauno rajono savivaldybė	Dėl Kauno rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-31, Nr. FA-P-31-22-54	2010-05-31, Nr. 9-54
7.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Dėl Klaipėdos miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-31, Nr. FA-P-32-11-59	2010-05-31, Nr. 9-59
8.	Klaipėdos rajono savivaldybė	Dėl Klaipėdos rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-31, Nr. FA-P-32-12-58	2010-05-31, Nr. 9-58
9.	Kupiškio rajono savivaldybė	Dėl Kupiškio rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-21, Nr. FA-P-33-22-29	2010-05-21, Nr. 9-29
10.	Marijampolės savivaldybė	Dėl Marijampolės savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-27, Nr. FA-P-31-23-41	2010-05-27, Nr. 9-41
11.	Pakruojo rajono savivaldybė	Dėl Pakruojo rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-24, Nr. FA-P-33-21-32	2010-05-24, Nr. 9-32
12.	Panevėžio rajono savivaldybė	Dėl Panevėžio rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-31, Nr. FA-P-33-19-63	2010-05-31, Nr. 9-63
13.	Šakių rajono savivaldybė	Dėl Šakių rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-05-27, Nr. FA-P-31-24-42	2010-05-27, Nr. 9-42
14.	Vilniaus rajono savivaldybė	Dėl Vilniaus rajono savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-06-01, Nr. FA-P-34-19-66	2010-06-01, Nr. 9-66
15.	Šiaulių miesto savivaldybė	Dėl Šiaulių miesto savivaldybėje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2010-06-01, Nr. FA-P-33-20-67	2010-06-01, Nr. 9-67

Savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų apibendrinimo ataskaitos
2 priedas

Pagal Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto valstybinio finansinio (teisėtumo) audito ataskaitos priimti sprendimai

Eil. Nr.	Audito subjektas	Sprendimas	Priimto sprendimo data ir Nr.
1	2	3	4
1.	Alytaus miesto savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Alytaus miesto savivaldybėje“	2010-06-28 Nr. SP-14
2.	Alytaus rajono savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Alytaus rajono savivaldybėje“	2010-07-09 Nr. SP-19
3.	Kauno miesto savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno miesto savivaldybėje“	2010-07-09 Nr. SP-21
4.	Kauno rajono savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno rajono savivaldybėje“	2010-07-07 Nr. SP-17
5.	Marijampolės savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Marijampolės savivaldybėje“	2010-07-08 Nr. SP-18
6.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Klaipėdos miesto savivaldybėje“	2010-07-09 Nr. SP-22
7.	Vilniaus rajono savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus rajono savivaldybėje“	2010-07-10 Nr. SP-25
8.	Pakruojo rajono savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Pakruojo rajono savivaldybėje“	2010-07-10 Nr. SP-28
9.	Šiaulių miesto savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Šiaulių miesto savivaldybėje“	2010-07-10 Nr. SP-27
10.	Vilniaus miesto savivaldybė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus sprendimas „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus miesto savivaldybėje“	2010-07-10 Nr. SP-26

Savivaldybėse atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų
apibendrinimo ataskaitos
3 priedas

Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto valstybinio finansinio (teisėtumo) audito išvadose pareikšta nuomonė

7 lentelė. Valstybinio finansinio (teisėtumo) 2009 m. audito savivaldybėse rezultatai

Eil. Nr.	Savivaldybė	Audito išvados				
		Atliktas auditas, metai	Finansinė dalis	Teisėtumo dalis	2009 m.	
					Finansinė dalis	Teisėtumo dalis
1.	Vilniaus miesto	2008	S	N	S	N
2.	Vilniaus rajono	2006	B	B	S	S
3.	Klaipėdos miesto	2008	B	S	S	S
4.	Klaipėdos rajono	2007	B	B	S	S
5.	Alytaus miesto	2006	B	S	B	S
6.	Kauno miesto	2008	B	S	S	S
7.	Alytaus rajono	2007	B	S	B	S
8.	Jonavos rajono	2007	B	S	B	S
9.	Kauno rajono	2008	S	S	B	S
10.	Marijampolės	2008	B	S	B	S
11.	Šakių rajono	2006	B	B	S	B
12.	Šiaulių miesto	2006	S	S	S	S
13.	Pakruojo rajono	2007	B	S	B	S
14.	Kupiškio rajono	2007	S	B	B	B
15.	Panevėžio rajono	2008	S	S	S	S
Audito nuomonė: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; Ats. – atsisakymas pareikšti nuomonę.						

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų apibendrinimo ataskaitos
4 priedas

Reikšmingi vidaus kontrolės sistemos savivaldybėse trūkumai ir pasekmės

Savivaldybių administracijose nepakankamai vertinamas savivaldybių taryboms teikiamų sprendimų projektų teisėtumas. Tokiu būdu netinkamai parengti sprendimų projektai dėl biudžeto tvirtinimo ir tikslinimo arba dėl valstybės turto ir lėšų naudojimo pateikiami savivaldybių taryboms, kurių priimti sprendimai pažeidžia Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus.

Pavyzdžiai

Patikėjimo teise valdomą valstybės turtą sprendimu perdavė taip pat patikėjimo teise valdyti biudžetinėms įstaigoms, kurios nėra valstybės turto patikėtiniai Šiaulių miesto, Pakruojo ir Vilniaus rajonų savivaldybių tarybos; neteisėtai, be Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo, priėmė sprendimą turtą nurašyti ir likviduoti Klaipėdos rajono savivaldybė.

Priėmė sprendimą dėl sutaupytų mokinio krepšelio lėšų persikirstymo kitoms švietimo reikmėms finansuoti, nors šios lėšos jau buvo panaudotos, Vilniaus rajono savivaldybės taryba.

Sprendimu paskirstė mokinio krepšelio lėšas nesivadovaudamos Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodika Alytaus ir Jonavos rajonų savivaldybių tarybos.

Vilniaus miesto savivaldybės taryba neteisėtai įgaliojo administracijos direktorių keisti savivaldybės biudžeto asignavimus, kai yra gaunamos ir perduodamos mokinio krepšelio lėšos; šios savivaldybės tarybai nebuvo pateiktas sprendimo projektas dėl socialinių paslaugų teikimo funkcijai skirtų lėšų paskirstymo asignavimų valdytojams.

Klaipėdos miesto savivaldybės taryba neteisėtai įpareigojo administracijos direktorių persikirstyti nepanaudotą specialiąją tikslinę dotaciją Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nurodytiems išsiskolinimams dengti.

Sprendimu patvirtino viešųjų darbų sąrašą nesivadovaudama Užimtumo rėmimo įstatymu Jonavos rajono savivaldybės taryba.

Savivaldybių administracijų struktūriniai padaliniai, tvarkantys valstybės lėšų ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitą, nuosekliai ir veiksmingai neatlieka finansų kontrolės procedūrų. Dėl to savivaldybėse neužtikrinama tinkama valdomo valstybės turto ir lėšų apskaita, suvestinėse finansinėse ir kitose ataskaitose pateikta informacija nėra patikima ir teisinga.

Pavyzdžiai

Apskaitos registruose neužregistravo savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto Šiaulių ir Klaipėdos miestų, Klaipėdos ir Pakruojo rajono savivaldybių administracijos; Nekilnojamojo turto registre neįregistravo savivaldybės patikėjimo teisės į valstybinės žemės sklypus Klaipėdos miesto savivaldybės administracija; nenurašė iš apskaitos turto Vilniaus rajono savivaldybės administracija; užbalansinėse sąskaitose neužregistravo pagal valstybinės žemės panaudos sutartis gautų žemės sklypų Kauno miesto savivaldybės administracija.

Auditoriams nepateikė dokumentų, įrodančių turto disponavimo teisę (ar tai yra patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, ar savivaldybės nuosavybė) Kauno miesto ir Vilniaus rajono savivaldybių administracijos.

Neteisingai apskaitos registruose užregistravo patikėjimo teise valdomą valstybės turtą Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Valstybės turtas nurašytas nesant šio turto patikėtinio – savivaldybės tarybos sprendimo Alytaus, Kauno, Vilniaus rajono savivaldybių administracijose.

Dėl klaidų ir neatitikimų asignavimų valdytojų buhalterinėje apskaitoje, taip pat dėl neteisėtai atliktų avansinių mokėjimų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių miestų, Panevėžio, Klaipėdos, Šakių ir Vilniaus rajonų savivaldybių administracijų sudarytose suvestinėse finansinėse ataskaitose pateikta informacija nebuvo tiksli ir teisinga. Avansinis mokėjimas neužregistruotas Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje.

Savivaldybių administracijų, jų struktūrinių padalinių ir biudžetinių įstaigų vadovai (asignavimų valdytojai) tinkamai neatlieka valstybės lėšų ir turto valdymo kontrolės. Dėl to

savivaldybėse nesilaikoma finansinės drausmės, specialiųjų tikslinių dotacijų lėšos naudojamos ne pagal tikslinę paskirtį, neteisėtai ir neracionaliai, pažeidžiant teisės aktų reikalavimus sudaromos sutartys prekėms ir paslaugoms įsigyti.

Pavyzdžiai

Ne pagal tikslinę paskirtį specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas panaudojo Vilniaus ir Šiaulių miestų, Alytaus ir Vilniaus rajonų, Marijampolės savivaldybių asignavimų valdytojai.

Nepanaudotų valstybės lėšų laiku į valstybės biudžetą negrąžino Vilniaus miesto savivaldybės administracija. Sudarant statybos rangos sutartis nenustatė kainodaros taisyklių Kauno ir Klaipėdos miestų, Alytaus, Vilniaus, Panevėžio ir Kauno rajonų savivaldybių administracijos.

Dalis Kauno miesto savivaldybei suteiktame valstybinės žemės sklype esančių pastatų ir statinių išnuomota fiziniams ir juridiniams asmenims, neatliekantiems valstybės ir savivaldybių funkcijų.

Neinicijuotas statybos darbų kainų perskaičiavimas ir nustatyti neracionalaus ir neekonomiško valstybės biudžeto lėšų naudojimo atvejai Vilniaus miesto, Vilniaus ir Jonavos rajonų savivaldybių administracijose.

Valstybės biudžeto lėšas, pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, pervedė Vilniaus miesto savivaldybės asignavimų valdytojai.

Neteisėtai sudarė autorines sutartis ir apmokėjo autorines paslaugas Klaipėdos ir Šiaulių miesto asignavimų valdytojai.

Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje netinkamai veikia apskaitos pagal VSAFAS sistema, kuri buvo priimta ne pagal sutarties reikalavimus.

Vilniaus miesto savivaldybė, vykdydama Finansų valdymo ir apskaitos sistemos (toliau – FVAS) diegimo projektą, neužtikrino jo kokybės – sistemos diegimo projekto rezultatai priimti ne pagal sutartyje nustatytas sąlygas ir tvarką, neužtikrintas duomenų patikimumas, vientisumas ir prieinamumas, todėl valstybiniai auditoriai negalėjo remtis FVAS pateikta informacija.

Pavyzdys

Vilniaus miesto savivaldybė nuo 2005-07-18, pasirašius atitinkamas sutartis¹³⁵, vykdo FVAS diegimo projektą. Savivaldybėje ši sistema veikia gamybinėje eksploatacijoje, t. y. dirbama su realiais duomenimis. Nesilaikant informacinės sistemos pirkimo ir diegimo sutarties sąlygų ir tvarkos: FVAS diegimo darbų priėmimo nedalyvavo ir sistemos kokybės nepatvirtino nepriklausomas ekspertas – pažeistas FVAS projekto reglamentas; neparengta Projekto pabaigos ataskaita, kurios forma ir autoriai nustatyti projekto dokumentuose; galutinis priėmimo-perdavimo aktas nepatvirtintas ekspertų grupės narių, o tik ekspertų grupės darbe nedalyvaujančio asmens (Finansų valdymo ir apskaitos departamento direktoriaus pavaduotojo), tai neatitinka paslaugų pirkimo sutarties ir projekto reglamento sąlygų; kadangi neaiški galutinė darbų priėmimo data ir nėra raštiško abiejų šalių susitarimo, gali būti ginčytinas garantinio aptarnavimo terminas ir darbų apimtis.

FVAS diegimo rezultatai neatitinka sutarties¹³⁶ dėl FVAS diegimo sąlygų, kad paslaugos yra laikomos suteiktomis, kai bus be klaidų realizuoti visi suderinti FVAS funkciniai reikalavimai ir teisingai suformuotos ir atspausdintos einamojo ketvirčio veiklos valdymo ataskaitos, skaičiuojant nuo darbo su FVAS pradžios. Finansų valdymo ir apskaitos sistemoje nustatomos klaidos, nėra galimybės gauti išvesties duomenų, ne visos funkcijos veikia visuose savivaldybės padaliniuose, darbai priimti su išlygomis, tie patys darbai priimti kelis kartus arba nepanaikinus išlygų.

¹³⁵ Paslaugų teikimo sutartys: 2005-07-18 Nr. 2005/07-15/CAS dėl FVAS techninės užduoties parengimo, FVAS parinkimo, sutarties tarp savivaldybės ir FVAS diegėjo suderinimo ir parengimo ir pagalbos savivaldybei diegiant pasirinktą FVAS, 2007-12-14 Nr. A64-104(16.31-ADM-10) dėl personalo valdymo ir darbo laiko apskaitos (tabelių) funkcionalumo diegimo koordinavimo bei priežiūros, 2008-09-05 Nr. A64-67(3.4-FN1) dėl FVAS diegimo papildomo koordinavimo ir priežiūros; 2006-10-06 FVAS pirkimo ir FVAS diegimo Nr. A64-74-(16.31-ADM-10), 2007-12-14 Nr. A64-103(16.31-ADM-10)/07-131 dėl FVAS papildomo funkcionalumo diegimo, 2008-07-29 Nr. A64-53-(3.4.-FN1)/ST08-63 dėl papildomo diegimo paslaugos.

¹³⁶ FVAS pirkimo ir paslaugų teikimo sutartys: 2006-10-06 FVAS pirkimo ir FVAS diegimo Nr. A64-74-(16.31-ADM-10), 2007-12-14 Nr. A64-103(16.31-ADM-10)/07-131 dėl FVAS papildomo funkcionalumo diegimo, 2008-07-29 Nr. A64-53-(3.4.-FN1)/ST08-63 dėl papildomo diegimo paslaugos.

Savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų apibendrinimo ataskaitos
5 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/Priemonė/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas
1	2	3	4	5
1.	Užtikrinti savivaldybių mokinių duomenų bazėse kaupiamų duomenų apie sutartinių mokinių skaičių patikimumą, tikslumą, informatyvumą ir palyginamumą su Švietimo informacinių technologijų centro Centrinės mokinių duomenų bazės duomenimis bei racionalų, atitinkantį Metodikos nuostatas, mokinio krepšelio lėšų planavimą.	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija	Savivaldybių mokinių duomenų bazėse kaupiamus duomenis apie sutartinių mokinių skaičių patikimumą, tikslumą ir informatyvumą turėtų užtikrinti Švietimo informacinių technologijų centre (ŠITC) nuo 2010 m. rugsėjo 1 d. pradėjęs veikti Mokinių registro modulis (susietas su Gyventojų registru), taikomas mokinio krepšelio lėšoms apskaičiuoti 2011 metams. Kaupiamų duomenų apie sutartinių mokinių skaičių palyginamumą su ŠITC Centrinės mokinių duomenų bazės duomenimis turėtų užtikrinti procedūros, kurias planuojama nustatyti švietimo ir mokslo ministro nustatytoje tvarkoje.	2010 m. IV ketv. 2011 m. III ketv.
2.	Siekiant supaprastinti pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio reglamentavimą, spręsti klausimą dėl galimybės Apraše atsisakyti pedagoginiams darbuotojams papildomų valandų už atliekamus papildomus darbus tarifavimo ir palikti įstaigų vadovams teisę už šiuos darbus nustatyti pedagoginiams darbuotojams priedus ir priemokas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija	Į šią rekomendaciją atsižvelgsime tobulindami su pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimu susijusius teisės aktus.	2011 m. III ketv.
3.	Siekiant racionaliai ir ekonomiškai naudoti specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas, rengiant atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, jį papildyti nuostata, nustatančia savivaldybėms pareigą nepanaudotas pagal jų tiesioginę paskirtį specialiųjų tikslinių dotacijų lėšas grąžinti į valstybės biudžetą.	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Rengiant 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, pateikti pasiūlymus dėl nepanaudotų specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų, skirtų mokinio krepšeliui finansuoti ir valstybinėms funkcijoms atlikti, persikirstymo	2010 m. spalio mėn.
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Švietimo ir mokslo ministerijos Ekonomikos departamento Švietimo ekonomikos skyriaus vyresn. specialistė Jolita Mackevičienė (tel. 8-5 2191 160, el. p. Jolita.Mackeviciene@smm.lt). Finansų ministerijos Biudžeto departamento Regioninės plėtros ir savivaldybių biudžetų skyriaus vedėja Česlova Bareikienė (tel. 8-5 2390 051, el. p. C.Bareikiene@finmin.lt).				